

**Zavod za javno zdravlje
Čuprija "Pomoravlje"
u Čupriji**

**Centar za analizu, planiranje
i organizaciju zdravstvene zaštite
biostatistiku i informatiku u zdravstvu**

**ANALIZA ZDRAVSTVENOG STANJA
STANOVNIŠTVA POMORAVSKOG
OKRUGA
ZA 2015. GODINU SA POREĐENJEM
ODREĐENIH POKAZATELJA ZA ZADNJIH PET
GODINA**

Čuprija, 2016.

UVODNE NAPOMENE

Zdravlje i zdravstveno stanje stanovništva predstavljaju indikatore razvoja jednog društva i preduslov njegovog daljeg napretka. Procena zdravstvenog stanja stanovništva je sociomedicinska procedura za dobijanje objektivne slike zdravstvenog stanja celokupnog stanovništva ili pojedinih populacionih grupa na jednoj teritoriji. Analiza zdravstvenog stanja stanovništva ima više ciljeva:

1. Daje sliku zdravstvenog stanja stanovništva u posmatranom periodu;
2. Omogućava vremensko praćenje zdravstvenog stanja i komparaciju;
3. Utvrđuje zdravstvene potrebe;
4. Stvara osnovu za planiranje mera zdravstvene zaštite;
5. Omogućava evaluaciju efekata postignutih primenom mera zdravstvene zaštite.

Merenje zdravstvenog stanja vrši se uz pomoć većeg broja indikatora i uz prisustvo više indirektnih podataka dobijamo globalnu sliku zdravstvenog stanja odabrane populacije. Za merenje se najčešće koriste klasični pokazatelji:

1. vitalno-demografski podaci,
2. pokazatelji morbiditeta i mortaliteta,
3. pokazatelji stanja čovekove okoline,
4. pokazatelji rada i korišćenja zdravstvene službe.

U analizi zdravstvenog stanja stanovništva Pomoravskog okruga za 2015.godinu, korišćeni su demografski podaci Republičkog zavoda za statistiku i podaci redovne zdravstvene statistike zdravstvenih ustanova Pomoravskog okruga koje prikuplja i obrađuje Zavod za javno zdravlje u Čupriji. Ocena stanja životne sredine izvršena je na osnovu analiza parametara koje Zavod redovno prati.

Analiza sadrži podatke za šest opština Pomoravskog okruga koji se odnose na osnovne podatke o okrugu, demografske, socioekonomske pokazatelje, morbiditet i mortalitet, neke podatke o životnoj sredini, imunizaciji stanovništva, kadrovima, radu i korišćenju primarne zdravstvene zaštite i stacionarnih zdravstvenih ustanova.

1.VITALNO-DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE POMORAVSKOG OKRUGA

1.1 Teritorija okruga , brojno stanje i gustina naseljenosti

Pomoravski okrug se prostire na površini od 2615 km² sa 191 naseljem, 206491 stanovnika po procenjenim rezultatima broja stanovnika za 2015. godinu i prosečnom gustom naseljenosti od 79 stanovnika po km.²

Pomoravskom okrugu pripada šest opština Despotovac, Jagodina, Paraćin, Rekovac, Svilajnac i Ćuprija. Najveću površinu ima opština Despotovac, a najveći broj stanovnika opština Jagodina, koja ima i najveći broj naselja, najveću gustom naseljenosti i sedište je okruga.

Tabela br. 1 Opštine Pomoravskog okruga sa brojem naselja i gustom naseljenosti u 2015. god.

R.b	Opštine	Broj naselja	Procenjeni broj stanovnika 2015	Površina u km ²	Prosečna gustom naseljenosti
1	Despotovac	33	21722	623	35
2	Jagodina	53	70772	470	151
3	Paraćin	35	52384	542	97
4	Rekovac	32	10035	366	27
5	Svilajnac	22	22279	326	68
6	Ćuprija	16	29299	288	102
Pomoravski okrug		191	206491	2615	79

U periodu između dva popisa, 2002. i 2011. godine (tabela 2) stanovništvo Pomoravskog okruga smanjeno je za 12899 lica odnosno 5,7%. Dakle, na teritoriji okruga postoji tendencija depopulacije koja je najviše izražena u opštinama Rekovac 18,4%, gde dominira staro stanovništvo, Despotovac 9,4%, Ćuprija 8,7%, Svilajnac 7,7%, koje imaju veliku migraciju stanovništva u inostranstvo , dok se u Jagodini registruje rast broja stanovnika za 1,4%.

Procenjeni broj stanovnika u 2015. godini ukazuje na dalji pad broja stanovnika na celom području okruga za 4% u odnosu na prethodni zvanični popis.

Tabela br. 2 Broj stanovnika Pomoravskog okruga u 2015. god. u odnosu na popise iz 2002.god. i 2011.

red. br.	Opština	2002	2011	Index 11/02	2015	Index 15/11	Index 15/02
1	Despotovac	25611	23191	0.906	21722	0.937	0.848
2	Jagodina	70894	71852	1.014	70772	0.985	0.998
3	Paraćin	58301	54242	0.930	52384	0.966	0.899
4	Rekovac	13551	11055	0.816	10035	0.908	0.741
5	Svilajnac	25511	23551	0.923	22279	0.946	0.873
6	Ćuprija	33567	30645	0.913	29299	0.956	0.873
Pomoravski okrug		227435	214536	0.943	206491	0.963	0.908

1.2 Struktura stanovništva

U strukturi stanovništva, prikazuje se i polna i starosna struktura stanovništva.

Odnos broja muškaraca i žena određen je biološkim i socijalnim faktorima. Polna struktura nema direktnog značaja za zdravstveno stanje stanovništva ali je značajna za izračunavanje nekih stopa i za određivanje specifičnog morbiditeta i mortaliteta. Ona zavisi od polne strukture živorođenih i umrlih, migracionih kretanja i dejstva izvesnih spoljnih faktora.

Tabela broj 3 Stanovništvo Pomoravskog okruga prema polu u 2015. godini prema proceni Zavoda za statistiku

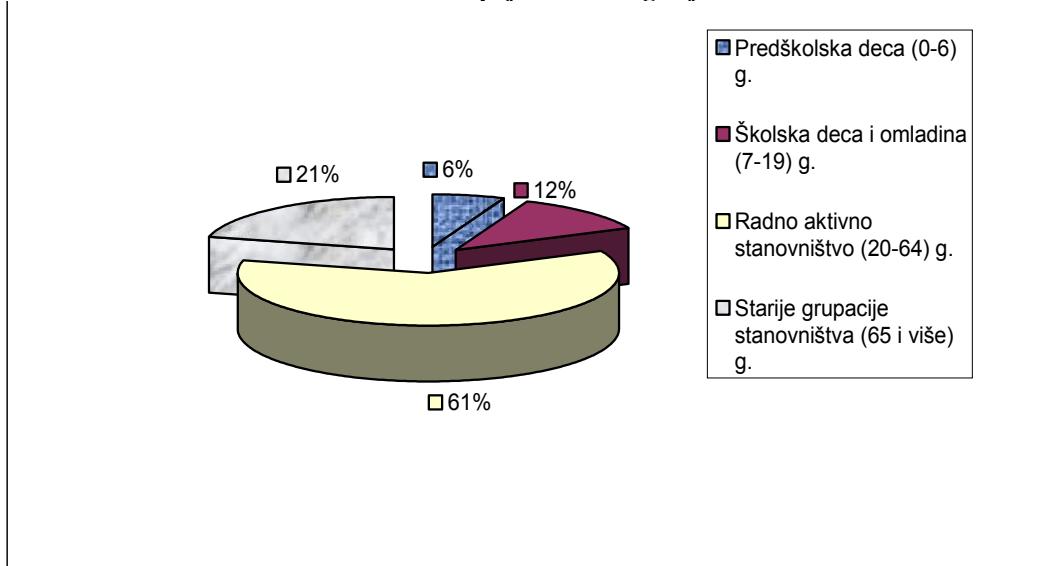
Opština	Broj stanovnika	Broj muškaraca	% muškaraca	Broj žena	% žena	Broj žena fertilnog perioda	% žena fertilnog perioda
Despotovac	21722	10679	49.2	11043	50.8	4258	38.6
Jagodina	70772	34264	48.4	36508	51.6	15563	42.6
Paraćin	52384	25520	48.7	26864	51.3	11106	41.3
Rekovac	10035	4948	49.3	5087	50.7	1680	33.0
Svilajnac	22279	10647	47.8	11632	52.2	4520	38.9
Ćuprija	29299	14235	48.6	15064	51.4	5929	39.4
Pomoravski okrug	206491	100293	48.6	106198	51.4	43056	40.5

Iz tabele br. 3 se vidi da je udeo stanovnika ženskog pola nešto veći, 51,4% što je pokazatelj bolje socioekonomске razvijenosti i nivoa zdravstvene zaštite. Od ukupnog broja stanovništva ženskog pola 40,6% pripada ženama fertilnog perioda.

Na starosnu strukturu stanovništva utiče prirodno kretanje (rađanje i umiranje), ali i mehaničko kretanje stanovništva, migracije. Poznavanje starosne strukture stanovništva daje nam sliku starosti populacije u celini na osnovu koje se određuju prioritetni zdravstveni problemi i planira zdravstvena zaštita.

Tabela br. 4 Broj i procentualno učešće pojedinih kategorija stanovnika Pomoravskog okruga prema popisu Republičkog zavoda za statistiku 2015. godine

Opština	deca 0-6	%	skolska deca 7-18	%	radnoaktivno 19-64	%	odrasli 65+	%
Jagodina	4626	6.54	8508	12.02	43584	61.58	14054	19.86
Despotovac	1072	4.94	2407	11.08	12823	59.03	5420	24.95
Paraćin	3263	6.23	6216	11.87	32357	61.77	10548	20.14
Rekovac	371	3.70	926	9.23	5567	55.48	3171	31.60
Svilajnac	1059	4.75	2607	11.70	13052	58.58	5561	24.96
Ćuprija	1547	5.28	3313	11.31	18023	61.51	6416	21.90
Pomoravski okrug	11938	5.78	23977	11.61	125406	60.73	45170	21.88

Grafikon br. 1 Procentualna struktura pojedinih kategorija stanovništva

Iz navedenih podataka o starosnoj strukturi stanovništva može se uočiti da stanovništvo Pomoravskog okruga spada u **grupu vrlo starog stanovništva**, s obzirom da je udeo stanovnika starijih od 65 godina 21,8 %. Taj udeo je najmanji u opštini Jagodina 19,9%, a najveći u opštini Rekovac čak 31,6%. **Indeks starenja** je takođe visok 0,87 za okrug što pokazuje da postoji proces izraženog starenja stanovništva obzirom da je vrednost veća od 0,4 a koja se smatra granicom od koje počinje da se tretira starim stanovništvo. .

1.2 Vitalne karakteristike Pomoravskog okruga u 2015. godini

Stanovništvo, kao dinamična pojava se stalno menja, kreće. Prirodno kretanje stanovništva podrazumeva promene u ukupnom broju stanovnika kao posledica rađanja (natalitet) i umiranja (mortalitet). Broj rođenih je pozitivna a broj umrlih negativna komponenta kretanja stanovništva.

Vitalni pokazatelji za 2015. godinu po opštinama i na nivou Pomoravskog okruga, kao i podaci o ukupnom broju stanovnika su na osnovu poslednje procene dobijeni su iz Zavoda za statistiku republike Srbije za 2015. godinu.

Tabela br. 5 Vitalni pokazatelji stanovništva Pomoravskog okruga u 2015. god.

R. Br	OPŠTINE	Procenjeni stanovnika	ŽIVORODENI		UMRLI						stopa smrtno- sti odojča- di	stopa prirodnog priraštaja	MRTVORO ĐENI			
			broj	stopa nataliteta	ukupno		odojčad		deca 1-4				broj	stopa		
					broj	stopa mortaliteta	broj	%	broj	%						
1	Despotovac	21722	127	5.8	463	21.3	1	0.2		0.00	7.9	-15.5		0.0		
2	Jagodina	70772	621	8.8	1066	15.1	3	0.3	1	0.09	4.8	-6.3	3	4.8		
3	Paraćin	52384	488	9.3	916	17.5	2	0.2	2	0.22	4.1	-8.2	1	2.0		
4	Rekovac	10035	37	3.7	246	24.5		0.00	0	0.00	0.0	-20.8	1	27.0		
5	Svilajnac	22279	142	6.4	393	17.6	1	0.25	2	0.51	7.0	-11.3	1	7.0		
6	Čuprija	29299	220	7.5	501	17.1		0.00	2	0.40	0.0	-9.6	2	9.1		
POMORAVSKI OKRUG		206491	1635	7.9	3585	17.4	7	0.2	7	0.20	4.3	-9.4	8	4.9		

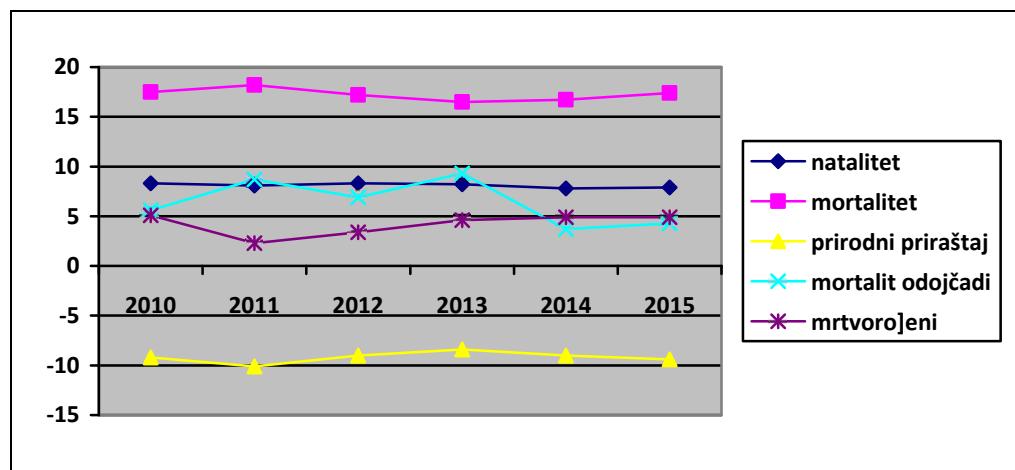
Broj živorođenih u Pomoravskom okrugu je u stalnom padu, kako u absolutnim vrednostima tako i u stopama, u svim opštinama. Prema SZO faza nepovoljnog nataliteta je stopa ispod 12%. U 2015. godini **stopa nataliteta** za okrug je 7,9 pri čemu je najniža u Rekovcu 3,7 a najviša u Paraćinu 9,3.

Mortalitet, umiranje, je negativna vitalna komponenta i od velikog je značaja u oceni zdravstvenog stanja stanovništva. Opšta stopa mortaliteta, odnosno ukupan broj umrlih u Pomoravskom okrugu je visok i u stalnom je porastu, vezano za sve izraženije starenje stanovništva. Prosečna stopa za okrug je 17,4 a najvišu stopu ima opština Rekovac 24,5 i to je opština sa najstarijom populacijom.

Mortalitet odojčadi je jedan od najbitnijih indikatora socioekonomskih prilika i funkcionalisanja zdravstvene zaštite žena i dece. Stope smrtnosti odojčadi su niske već duži vremenski period u okrugu, u 2015. godini je bilo 7 evidentiranih slučajeva sa stopom od 4,3 a tolerantna granica za Evropu je do 20.

Stopa mrtvorodenih odnosno mortinataliteta u okrugu je takođe niska 4,9 jer postoji odgovarajuća i dobro razvijena zdravstvena zaštita trudnica, dok se komplikovane trudnoće tretiraju u visoko specijalizovanim ustanovama tercijalnog nivoa zdravstvene zaštite.

Prirodni priraštaj predstavlja razliku između absolutnog broja živorođenih i umrlih na jednoj teritoriji. Izražava se stopom na 1000 stanovnika i za teritoriju okruga za 2015. godinu iznosi -9,4 pa se može govoriti o velikoj biološkoj regresiji stanovništva, jer još od sredine osamdesetih godina prirodni priraštaj ima negativnu vrednost.

Grafikon br. 2. Vitalni pokazatelji stanovništva Pomoravskog okruga u periodu od 2010-2015 (stope na 1000 stanovnika)

Posmatrajući šestogodišnji period zapažaju se relativno konstantne stope vitalnih pokazatelja, osim kod stope mortaliteta odojčadi koja beleži najviše varijacija.

2. SOCIOEKONOMSKI POKAZATELJI OKRUGA

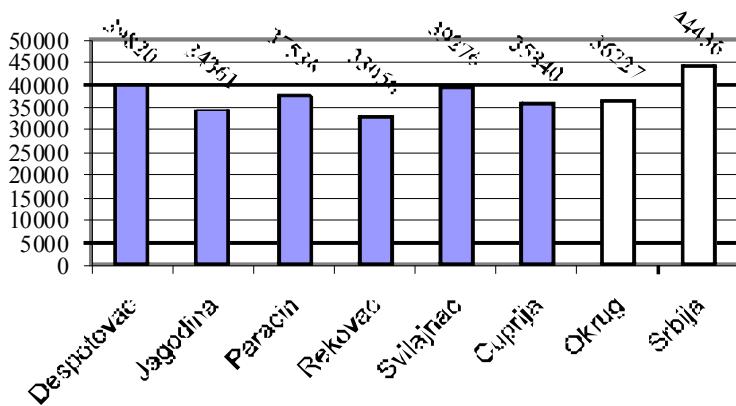
Nezaposlenost je važan socioekonomski pokazatelj stanja stanovništva određene teritorije. Iz Nacionalne službe za zapošljavanje Pomoravskog okruga dobijeni su podaci o nezaposlenim licima u 2015. godini. Ukupno je bilo nezaposlenih 28081 lica, što je za 1% manje u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrajući polnu strukturu nezaposlenih, zapaža se nešto veći broj žena (51%) u odnosu na muškarce. Stopa nezaposlenosti je 22,3%. Po stepenu stručne spreme, najviše je nekvalifikovanih (36,2%), zatim sa četvrtim stepenom (29,3%), pa onda sa trećim (24,1%). Sa visokom stručnom spremom je bilo 1453 nezaposlena lica što u procentima izraženo iznosi 5,2%. U odnosu na prethodnu godinu,

beleži se neznatni porast nezaposlenih ove kategorije za 1,05% što predstavlja novih 73 lica sa diplomom fakulteta. Posmatrajući starosnu strukturu nezaposlenih, evidentno je da ih je najviše od 25 do 29 godina (3491 lice), zatim od 35 do 39 godina (3378) i 30 do 34 (3365).

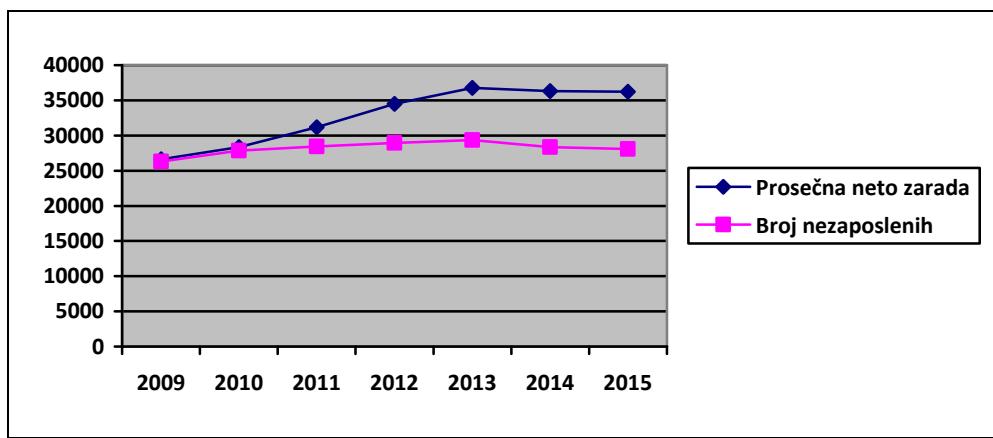
Tabela br.6. Broj i stopa nezaposlenih u Pomoravskom okrugu po opštinama ukupno i sa VSS

red. br.	Opština	Br. radno aktivnog stanovništva 19-64 god.	Ukupan broj nezaposlenih	Stopa nezaposlenih	Broj nezaposlenih sa VSS	Stopa nezaposlenih sa VSS	% nezaposlenih sa VSS
1	Despotovac	12823	1952	15.22	90	0.70	4.61
2	Jagodina	43584	10432	23.94	583	1.34	5.59
3	Paraćin	32357	8291	25.62	443	1.37	5.34
4	Rekovac	5567	1768	31.76	34	0.61	1.92
5	Svilajnac	13052	1923	14.73	88	0.67	4.58
6	Čuprija	18023	3715	20.61	217	1.20	5.84
Pomoravski okrug		125406	28081	22.39	1453	1.16	5.17

Grafikon br. 3 Prosečna neto zarada u 2015. godini

Prosečna neto zarada u 2015. godini na teritoriji Pomoravskog okruga bila je 36227 dinara što je nešto niže u odnosu na prosek Republike Srbije koji je iznosio 44436. Među opštinama najveći prosek ima opština Svilajnac sa 39820 i Despotovac sa 39276 dinara a najniži prosek ima opština Rekovac sa 33056 dinara. U odnosu na prethodnu godinu evidentno je neznatno smanjenje zarada za 0,3 %.

Grafikon br. 4. Prosečna neto zarada i broj nezaposlenih u Pomoravskom okrugu

Prosečna neto zarada ima kontinuiran rast od 2009. do 2013 u proseku za 6% godišnje, a istovremeno je rastao i broj nezaposlenih, da bi u zadnje dve godine bio zabeležen pad neto zarade od 1,5%, u isto vreme smanjen je broj nezaposlenih za oko 4,3%.

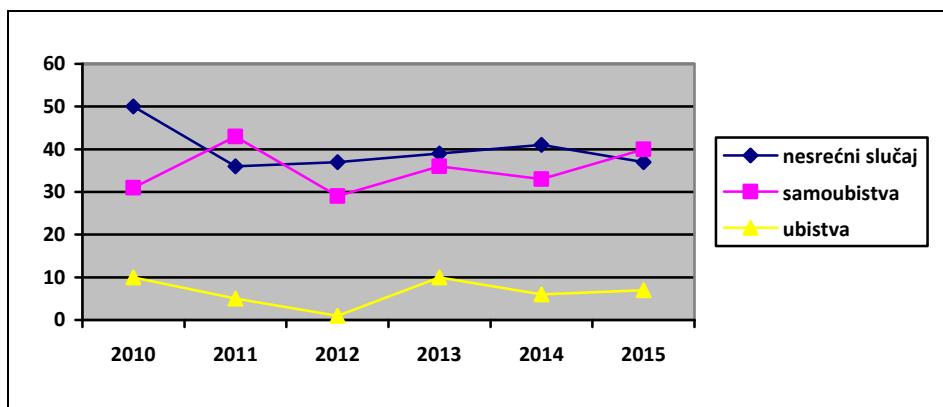
3. MORTALITET I MORBIDITET U POMORAVSKOM OKRUGU U 2015. GODINI

3.1. Mortalitet

Tabelom broj 6 prikazane su osnovne karakteristike mortaliteta stanovništva Pomoravskog okruga u 2015. godini. Prema prispelim potvrđama o smrti evidentirano je 3585 umrle osobe na teritoriji okruga od čega je 3262 prirodne smrti, 90 nasilnih smrti, a nepoznato je bilo 233 slučaja. Prosečna starost umrlih je 75,8.godina.

Tabela br. 6 Karakteristike mortaliteta stanovništva Pomoravskog okruga u 2015. godini

Opština	prir. smrt	nasilna smrt					nepoznato	prosečna starost umrlih
		svega	nesreća	samoub.	ubistva	ostalo		
Despotovac	447	9	4	5			7	76,8
Jagodina	902	29	9	15	5		135	74,8
Paraćin	836	27	14	9	1	3	53	74,8
Rekovac	236	4	2	1		1	6	79,5
Svilajnac	366	5	1	4			22	77,7
Čuprija	475	16	7	6	1	2	10	75,7
Pomoravski okrug	3262	90	37	40	7	6	233	75,8

Grafikon br. 5. Nasilna smrt u Pomoravskom okrugu u periodu od 2010-2015 god.

Posmatrajući prethodni period zapaža se da je došlo do opadanja broja nesrećnih slučaja, dok broj samoubistava i ubistava ima trend rasta.

Struktura umrlih prema uzroku smrti (po MKB-10 klasifikaciji) prikazana je tabelom br. 7

Tabela br. 7 Struktura umrlih u opštinama Pomoravskog okruga prema uzroku smrti za 2015. godinu

Grupe bolesti i klasifikacija po MKB10	Opštine i broj umrlih lica														
	Despotovac		Jagodina		Paraćin		Rekovac		Svilajnac		Ćuprija		Okrug		
	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	
I A00-B99	7	1,52	6	0,56	10	1,09	2	0,81	3	0,76	12	2,40	40	1,12	
II C00-D48	65	14,07	209	19,61	186	20,31	48	19,51	59	15,01	75	14,97	642	17,91	
II D50-D89			2	0,19	2	0,22			2	0,51			6	0,17	
IV E00-E90	15	3,25	26	2,44	48	5,24	3	1,22	31	7,89	18	3,59	141	3,93	
V F00-F99	1	0,22			13	1,42			1	0,25	2	0,40	17	0,47	
VI G00-H95	4	0,87	24	2,25	28	3,06	1	0,41	5	1,27	1	0,20	63	1,76	
IX I00-I99	285	61,69	490	45,97	429	46,83	130	52,85	211	53,69	303	60,48	1848	51,56	
X J00-J99	27	5,84	50	4,69	47	5,13	36	14,63	24	6,11	22	4,39	206	5,75	
XI K00-K93	12	2,60	28	2,63	17	1,86	7	2,85	8	2,04	15	2,99	87	2,43	
XII L00-L99			1	0,09	1	0,11					1	0,20	3	0,08	
XIII M00-M99				1	0,09	1	0,11				1	0,20	3	0,08	
XIV N00-N99	29	6,28	61	5,72	50	5,46	9	3,66	20	5,09	24	4,79	193	5,39	
XV O00-O99															
XVI P00-P96	1	0,22	3	0,28	1	0,11			1	0,25			6	0,17	
XVII Q00-Q99				1	0,09	3	0,33			1	0,25	1	0,20	6	0,17
XVIII R00-R99	7	1,52	135	12,66	53	5,79	6	2,44	22	5,60	10	2,00	233	6,50	
XIX S00-T98	9	1,95	29	2,72	27	2,95	4	1,63	5	1,27	16	3,19	90	2,51	
UKUPNO	462	100,00	1066	100,00	916	100,00	246	100,00	393	100,00	501	100,00	3584	100,00	

Vodeći uzroci smrti prema MKB-10 klasifikaciji su bolesti sistema za krvotok sa učešćem od 58,3% u ukupnom broju umrlih i stopom na 100.000 stanovnika od 965,9, zatim tumori sa 19% i stopom od 281,8. Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99) su u strukturi sa 5,5% i stopom od 109,1, slede bolesti sistema za disanje sa 4,7% i stopom 81,6 i bolesti mokraćno-polnog sistema sa 4,1% i stopom 64 na 100.000 stanovnika.

Tabela br. 8 Najčešći uzroci smrti u Pomoravskom okrugu u 2015. godini

Redni broj	Grupa po MKB-10	Br.	%	Stopa na 100.000 stanovnika
1	IX Bolesti sistema za krvotok - (I00-I99)	1848	51,56	895,0
2	II Tumori (C00-D48)	642	17,91	310,9
3	XVIII Simptomi ,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	233	6,50	112,8
4	X Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	206	5,75	99,8
5	XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	193	5,39	93,5

Tabela br. 9 -Pet vodećih uzroka smrti u Pomoravskom okrugu -kretanje specifične stope mortaliteta u šestogodišnjem periodu (na 100.000 stanovnika).

Redni broj	Grupa po MKB-10	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	IX Bolesti sistema za krvotok - (I00-I99)	951,0	993,7	944,9	958,3	965,9	895,0
2	II Tumori (C00-D48)	255,8	281,9	308,7	281,8	281,8	310,9
3	XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	78,2	94,0	63,4	64,0	64,0	93,5
4	X Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	66,2	79,9	80,8	81,6	81,6	99,8
5	XVIII Simptomi ,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	75,9	95,8	167,7	109,1	109,1	112,8

Posmatrajući protekli šestogodišnji period zapaža se da su 5 vodećih uzroka smrti konstantni svake godine . Konstantno najveću stopu imaju kardiovaskularne bolesti i tumori, dok ostala 3 najčešća uzroka smrti menjaju redosled učestalosti ali su uvek u prvih 5 uzroka smrti. Najkonstantniju stopu imaju KVB sa vrhom u 2011. godini a najmanjim iznosom u 2015. Najveća stopa umiranja od tumora bila je 2015. godine a najmanja 2010. Stopa umiranja od bolesti mokraćno polnog sistema dostigla je vrh u 2015. godini. Smrtnost od bolesti sistema za disanje konstantno raste svake godine počev od 2009. godine a najveća je u 2015. Godini.. Simptomi ,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi kao uzrok smrti imaju konstantni i značajni rast od 2009. do 2012. godine da bi zatim opala a u zadnjoj godini šestogodišnjeg perioda došlo do skoka stope ovog nepopularnog uzroka smrti.

3.2. Morbiditet

Morbiditet, oboljevanje, spada u najvažnije indikatore zdravstvenog stanja. Rutinska zdravstvena statistika obezbeđuje informacije o raširenosti pojedinih oboljenja, ali samo u delu stanovništva koji je koristio zdravstvenu zaštitu. To je takozvani registrovani morbiditet koji se može podeliti na vanbolnički i bolnički.

3.2.1 Vanbolnički morbiditet

Osnovne karakteristike vanbolničkog morbiditeta su prikazane kroz registrovana oboljenja u službama primarne zdravstvene zaštite i to službe za zdravstvenu zaštitu dece, školske dece i omladine, službe opšte medicine i službe medicine rada, iz izveštaja o radu navedenih službi.

U službama za zdravstvenu zaštitu dece na teritoriji Pomoravskog okruga registrovano je u 2015. godini 63717 oboljenja. Pet najučestalijih grupa bolesti su bolesti sistema za disanje sa učešćem 65,2 % u ukupnom morbiditetu, simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi 6,9%, bolesti sistema za varenje 5,5% i povrede sa 5,3%.i bolesti kože i potkožnog tkiva 3,9%,

Tabela br. 10 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama za zdravstvenu zaštitu dece na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J-99	41924	65.8
XVIII	Drugi simptomi ,znaci i nenormalni klinički i lab. nalazi	R00-R99	4422	6.9
XII	Bolesti sistema za varenje	K00-K93	3514	5.5
XIX	Povrede, trovanja i posledice	S00-T98	3376	5.3
XI	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	2497	3.9
	UKUPNO	A00-T98	63717	100.0

U službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine registrovano je 62664 oboljenja od kojih 58,6% priprada grupi bolesti sistema za disanje , simptomima, znacima patološkim i laboratorijskim nalazima pripada 8,9%, bolestima sistema za varenje 8,1% bolestima kože i potkožnog tkiva procentualno pripada 4,7%, a isto toliko i povredama, trovanjima i posledicama delovanja spoljnih faktora .

Tabela br.11 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama za zaštitu zdravlja školske dece i omladine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	36706	58.6
XVIII	Simptomi, znaci, i patološki klinički i laboratorijski nalazi	R00-R99	5600	8.9
XI	Bolesti sistema za varenje	K00-K93	5070	8.1
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	2975	4.7
XIX	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	S00-T98	2916	4.7
	UKUPNO	A00-T98	62664	100.0

U službama opšte medicine u domovima zdravlja Pomoravskog okruga registrovano je ukupno 207535 oboljenja. Pet najučestalijih grupa bolesti su bolesti sistema krvotoka sa učešćem od 21,3%, bolesti sistema za disanje 20,1%, bolesti mišićno-koštanog sistema 8,8%, bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem 7,9% i bolesti mokraćno-polnog sistema 7,4% .

Tabela br.12 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama opšte medicine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
IX	Bolesti sistema krvotoka	I00-I99	44241	21.3
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	41789	20.1
XIII	Bolesti mišićno-kostanog sistema i vezivnog tkiva	M00-M99	18178	8.8
XIV	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	E00-E90	16404	7.9
IV	Bolesti mokraćno polnog sistema	N00-N99	15301	7.4
	UKUPNO	A00-T98	207535	100.0

Radno aktivno stanovništvo Pomoravskog okruga najčešće je, prema izveštaju **službi medicine rada**, u 2015. godini bolovalo od bolesti sistema za disanje odnosno u 33,4% slučajeva od ukupno registrovanih 33217 oboljenja. Na drugom mestu su bolesti sistema krvotoka sa 23,5%, zatim bolesti koštano - mišićnog sistema 7,1%, bolesti mokraćno polnog sistema 4,9% i bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem 4,9%.

Tabela br. 13 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama medicine rada na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. godini

Grupa	Morbiditetna lista (MKB-10)	Šifra	br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	11101	33.4
IX	Bolesti sistema krvotoka	I00-I99	7817	23.5
XIII	Bolesti mišićno koštanog sistema i vezivnog tkiva	M00-M99	2362	7.1
XIV	Bolesti mokraćno polnog sistema	N00-N99	1636	4.9
XIV	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	E00-E90	1627	4.9
	UKUPNO	A00-T98	33217	100.0

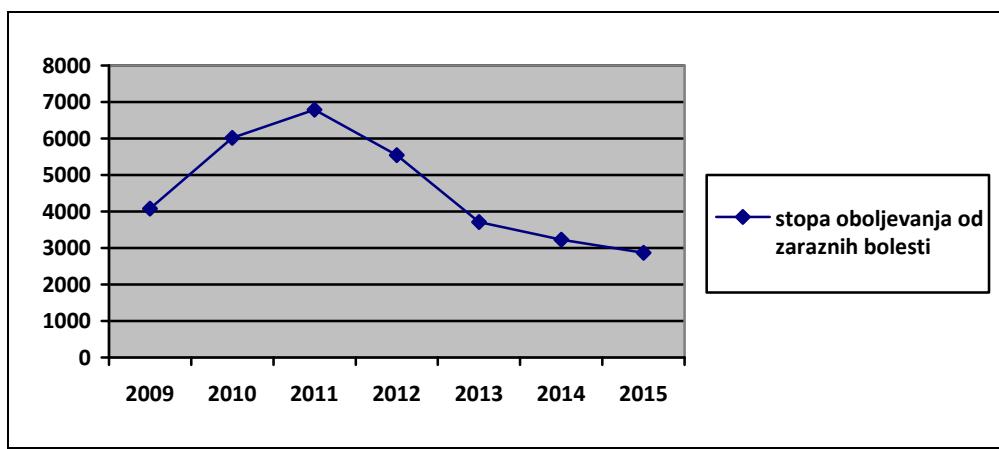
3.2.2.Morbiditet od zaraznih i hroničnih nezaraznih bolesti

Prema registru za zarazne bolesti Zavoda za javno zdravlje u Čupriji u 2015. godini je na teritoriji Pomoravskog okruga registrovano ukupno 5922 obolela od bolesti koje podležu obaveznom prijavljivanju sa stopom incidence 2868 na 100000 stanovnika.U odnosu na prethodnu godinu oko 15% je manje prijavljeno zaraznih bolesti. Umrlih od zaraznih bolesti je bilo u 3 slučaja (stopa 1,45), u opština Jagodina, Paraćin i Rekovac. Najveću stopu oboljevanja po opštinaima ima Despotovac, a najmanju Rekovac. Ovakvi rezultati su odraz blagovremenog i urednog prijavljivanja, tako da bi ove podatke trebalo sa rezervom prihvatići.

Tabela br. 14 Broj prijavljenih i umrlih slučajeva zaraznih i parazitarnih bolesti sa stopama incidencije na 100.000 stanovnika u 2015.god.

O P Š T I N A	AKUTNE ZARAZNE BOLESTI			
	Broj obolelih	Stopa	Broj umrlih	Stopa
DESPOTOVAC	1923	8852,7	0	0
JAGODINA	385	544	1	1,1
PARAĆIN	431	822,8	1	1,9
REKOVAC	147	1464,8	1	9,9
SVILAJNAC	2264	10162	0	0
ČUPRIJA	772	2635	0	0
OKRUG	5922	2867,9	3	1,45

Posmatrajući stope oboljevanja od zaraznih bolesti u zadnjih šest godina , uočava se vrh krive u 2011. kada je stopa bila najviša 6792 ,dok početak posmatranog perioda ima vrednost stope oko 4000 a kraj 2870 .

Grafikon br. 6. Stopa incidencije od zaraznih bolesti na 100.000 stanovnika od 2009 do 2015.god.

Najveći broj prijavljenih slučajeva na teritoriji okruga je oboleo od neidentifikovane influence 2259 sa učešćem od 38,1%, streptokoknog faringitisa 1300 obolelih i učešćem od 21,9%, zatim streptokokni tonsilitis 898 slučajeva ili 15,2%. Sledi varicella sa 470 slučajeva i učešćem od 7,9% i Pneumonija viralis 316 slučajeva ili 5,3% od ukunog broja obolelih.

Tabela br. 15 Najučestalije zarazne bolesti na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. god.

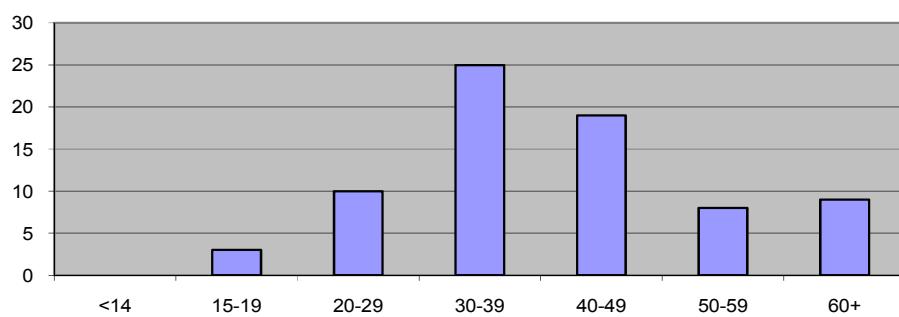
Red. br.	Zarazna bolest	Broj obolelih	%	Broj umrlih	Stopa
1	Infl. vir. non ident. J 11	2259	38,1	0	0
1	Pharingitis strep. J 02.0	1300	21,9	0	0
2	Tonsilitis strept. J03.0	898	15,2	0	0
3	Varicella B01.9	470	7,9	0	0
5	Pneumonia viralis J12	316	5,3	0	0

Što se tiče kretanja polno prenosivih bolesti na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. godini (tabela 15) ukupno je registrovano 74 novih slučajeva među kojima je najviše zastupljena infekcija hlamidijama sa 57 obolelih. Posmatrajući kategorije uzrasnih grupa, polno prenosive bolesti su najzastupljenije u uzrastu od 30-49.

Tabela br.16. Kretanje polno prenosivih bolesti po uzrastnoj distribuciji na Pomoravskom okruglu u 2015. godini

Infekcija ili bolest	UZRAST							
	1- 14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 +	SVEGA
Syphilis								
Gonorrhoea								
HIV infectio								
Morbus HIV			1	1	1			3
Hepatitis virosa B acuta			1	1	1	1		4
Hepatitis viralis chronica B			1	1				2
Infectio sexualis chlamydialis		3	7	21	17	6	3	57
Hepatitis viralis acuta C						1	1	2
Hepatitis viralis chronica C				1			5	6
UKUPNO		3	10	25	19	8	9	74

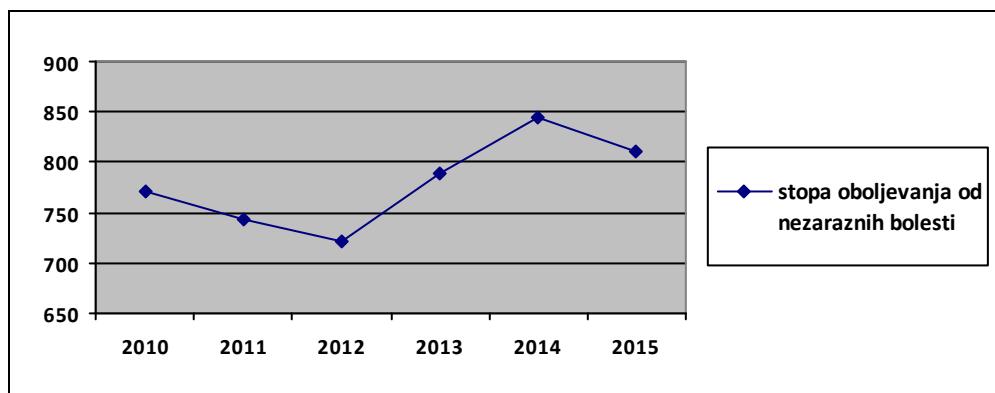
Grafikon br. 7 Uzrastna distribucija polno prenosivih bolesti u 2015. godini

Tab. br.17 BROJ REGISTROVANIH LICA OBOLELIH OD 11 HRONIČNIH NEZARAZNIH OBOLJENJA U 2015. GODINI PREMA VRSTI OBOLJENJA

UKUPNO		OBOLJENJA														
		MALIGNA OBOLJENJA		ENDE-MSKA NEFRO-PATIJA	PSIHOZE	ŠEĆERNA BOLEST		REUMAT. GROZNICA	PROG. MIŠIĆNA DISTROFIJA	HEMOFILE IJA	HR. INSUF. BUBREGA	NARKO-MANIJA	KORONARNE BOLESTI SRCA	OPSTR. BOLESTI PLUĆA		
BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	BROJ	BROJ	STOPA	BROJ	BROJ	BROJ	BROJ	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	
1675	811,17	887	429,56		4	475	230,03				29		212	102,67	68	32,93

Iz registra za hronične nezarazne bolesti (tabela 16) se može videti da je u 2015. godini bilo 1675 novootkrivena slučaja obolelih od 11 vrsta hroničnih nezaraznih bolesti koje podležu prijavljivanju. Najveći broj novootkrivenih slučajeva su maligne bolesti 887 (stopa 429,5), zatim šećerna bolest sa 475 slučaja (stopa 230,03) i koronarne bolesti srca, 212 slučaja (stopa 102,7). Stopne incidence od nezaraznih bolesti pokazuju trend opadanja od 2010 do 2012. godine da bi u zadnjim godinama broj novootkrivenih slučajeva imao konstantran rast.

Grafikon br. 8 Stopa incidencije od nezaraznih bolesti na 100.000 stanovnika od 2010 do 2015.god

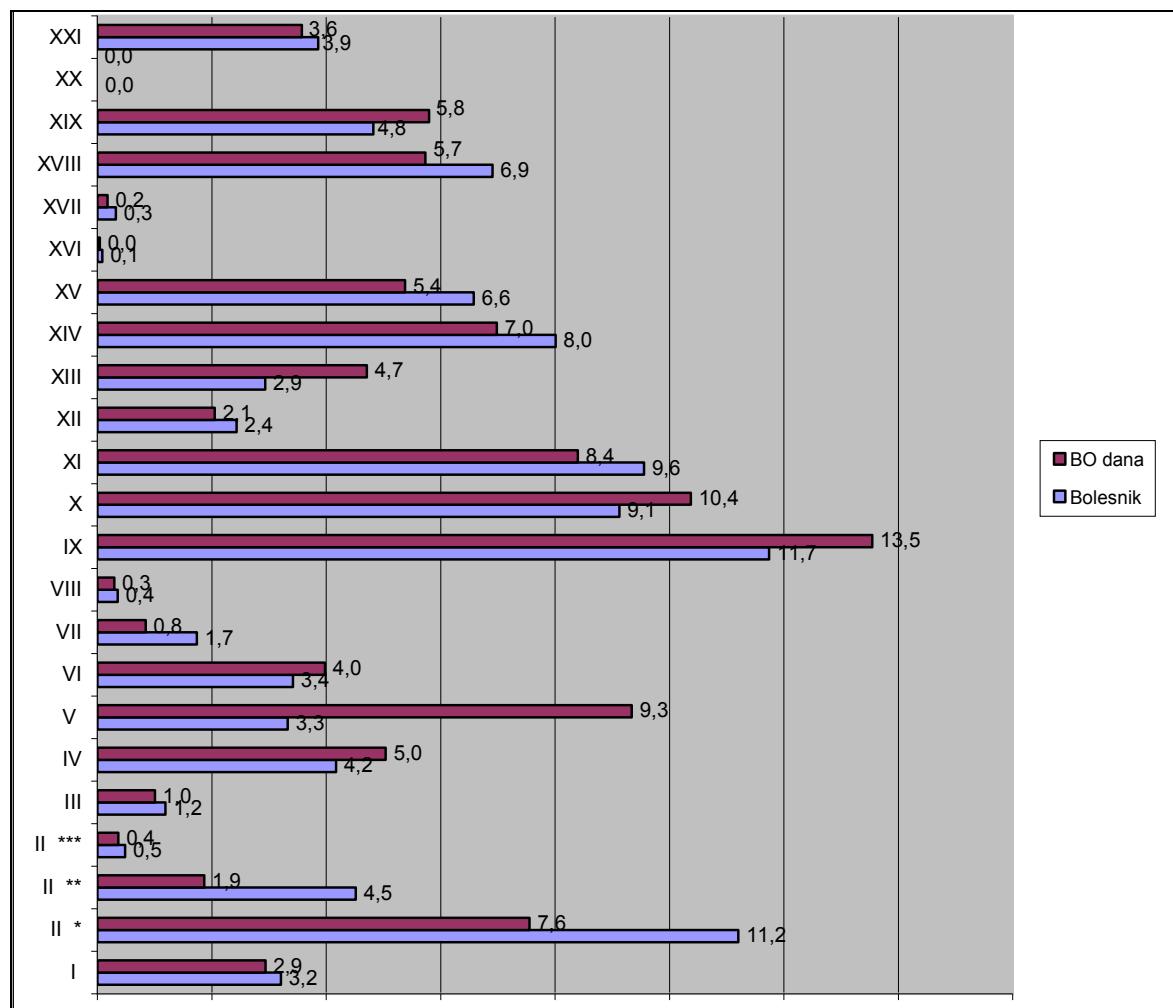
3.2.3. Bolnički morbiditet

Tab.18 Struktura bolesnika i bolničkih dana (brojčana i procentualna) prema grupama bolesti u bolnicama Pomoravskog okruga u 2015. godini

Grupa bolesti	ČUPRIJA		JAGODINA		PARAĆIN		DESPOTOVAC		SVILAJNAC		OKRUG	
	Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana
I broj	798	5077	81	651	307	1297	6	92	3	59	1195	7176
A00-B99 %	4,2	4,2	0,7	0,9	4,6	3,3	1,8	2,9	1,2	2,1	3,2	2,9
II * broj	1764	7832	2084	7618	292	2684	21	215	12	101	4173	18450
C00-C97 %	9,4	6,4	18,6	10,0	4,4	6,8	6,4	6,7	4,8	3,5	11,2	7,6
II ** broj	1330	2473	228	1538	124	547	0		0		1682	4558
D10-D36 %	7,1	2,0	2,0	2,0	1,9	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5	1,9
II *** broj	57	344	99	310	25	240	0		0		181	894
D37-D48 %	0,3	0,3	0,9	0,4	0,4	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,4
III broj	80	309	261	1596	92	477	4	37	7	41	444	2460
D50-D89 %	0,4	0,3	2,3	2,1	1,4	1,2	1,2	1,2	2,8	1,4	1,2	1,0
IV broj	863	6448	415	3450	197	1554	19	158	60	691	1554	12301
E00-E90 %	4,6	5,3	3,7	4,5	3,0	3,9	5,8	5,0	23,8	24,1	4,2	5,0
V broj	566	9586	637	12993	17	45	16	141	4	40	1240	22805
F00-F99 %	3,0	7,8	5,7	17,0	0,3	0,1	4,9	4,4	1,6	1,4	3,3	9,3
VI broj	918	7742	323	1787	25	87	6	72	2	31	1274	9719
G00-G99 %	4,9	6,3	2,9	2,3	0,4	0,2	1,8	2,3	0,8	1,1	3,4	4,0
VII broj	638	2021	6	32	2	7	1	3	0		647	2063
H00-H59 %	3,4	1,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	1,7	0,8
VIII broj	67	424	35	199	31	99	0		0		133	722
H60-H95 %	0,4	0,3	0,3	0,3	0,5	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3
IX broj	1764	13775	1509	11759	937	5711	79	743	86	1083	4375	33071
I00-I99 %	9,4	11,3	13,5	15,4	14,1	14,5	24,2	23,3	34,1	37,8	11,7	13,5
X broj	1445	10817	790	6477	1038	6716	75	758	52	559	3400	25327
J00-J99 %	7,7	8,8	7,1	8,5	15,6	17,0	22,9	23,8	20,6	19,5	9,1	10,4
XI broj	1424	7441	1192	7803	921	5060	17	142	6	60	3560	20506
K00-K93 %	7,6	6,1	10,7	10,2	13,9	12,8	5,2	4,5	2,4	2,1	9,6	8,4
XII broj	561	2767	223	1414	116	764	4	52	3	15	907	5012
L00-L99 %	3,0	2,3	2,0	1,9	1,7	1,9	1,2	1,6	1,2	0,5	2,4	2,1
XIII broj	630	7505	342	3072	92	600	28	321	1	10	1093	11508
M00-M99 %	3,3	6,1	3,1	4,0	1,4	1,5	8,6	10,1	0,4	0,3	2,9	4,7
XIV broj	1847	12706	562	2174	541	1903	27	196	7	66	2984	17045
N00-N99 %	9,8	10,4	5,0	2,8	8,1	4,8	8,3	6,1	2,8	2,3	8,0	7,0
XV broj	897	4386	859	5043	695	3702	0		0		2451	13131
O00-O99 %	4,8	3,6	7,7	6,6	10,5	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0	6,6	5,4
XVI broj	20	50	2	7	11	42	0		0		33	99
P00-P96 %	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
XVII broj	111	350	3	28	7	62	0		0		121	440
Q00-Q99 %	0,6	0,3	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2
XVIII broj	1114	5684	751	4291	694	3929	9	61	5	37	2573	14002
R00-R99 %	5,9	4,6	6,7	5,6	10,4	10,0	2,8	1,9	2,0	1,3	6,9	5,7
XIX broj	1096	8426	310	2071	375	3420	13	173	4	72	1798	14162
S00-T98 %	5,8	6,9	2,8	2,7	5,6	8,7	4,0	5,4	1,6	2,5	4,8	5,8
XX broj	0		0		0		0		0		0	0
V01-Y98 %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
XXI broj	848	6110	478	2086	110	511	2	25	0		1438	8732
Z00-Z99 %	4,5	5,0	4,3	2,7	1,7	1,3	0,6	0,8	0,0	0,0	3,9	3,6
УКУПНО broj	18838	122273	11190	76399	6649	39457	327	3189	252	2865	37256	244183
УКУПНО %	100	100	100	100	100	100	100,00	100,00	100,00	100,00	100	100

Tabelama br. 18 i 19 prikazan je bolnički morbiditet na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. godini. Posmatrajući strukturu lečenih prema grupi bolesti najveći procenat u ukupnom morbiditetu prema broju bolesnika pripada bolestima sistema krvotoka sa 11,7% i malignim tumori 11,2%, bolestima sistema za varenje 9,6 %, bolestima organa za disanje 9,1%, bolestima mokraćno-polnog sistema 8%.

Grafikon br. 9 Procentualna struktura bolesnika i bolničkih dana prema grupama bolesti po MKB X u bolnicama Pomoravskog okruga u 2015. godini

Među pojedinačnim uzrocima bolničkog lečenja najzastupljeniji su, porođaji, hipertenzija, karcinom prostate, dijabetes sa komplikacijama i infarkt mozga.

O80 Partus spontaneus simplex (porođaj)	696 slučajeva ili 1,84%
I10 Hipertensio arterialis essentialis	622 slučajeva ili 1,65%
C61 Neoplasma malignum prostatae	463 slučajeva ili 1,23%
E10.7 Diabetes mellitus ab insulino dependens, cum complicationis multiplicises	449 slučajeva ili 1,19%
I63.9 Infarctus cerebri	425 slučajeva ili 1,13%

Posmatrajući strukturu lečenih po dobnim grupacijama i grupama bolesti može se uočiti da je grupa predškolske dece u najvećem procentu bolnički lečena od bolesti organa za disanje (J00-J99) 31,07% i organa za varenje (K00-K93) 12,9%. Školska deca i omladina su najčešće lečeni od bolesti organa za varenje i disanje oko 14%, dok je mlađe radno aktivno

stanovništvo od 19-44 godina najčešće u bolnicama boravilo zbog trudnoće i rađanja 31% i mokraćno polnih bolesti 10,95%. Stanovništvo u uzrastu od 45-64 godina u bolnici je bilo najčešće zbog malignih bolesti 16,8% i bolesti srca i krvnih sudova 12,3%, dok je populacija preko 65 godina starosti u 19,51% slučajeva bolnički lečena od bolesti kardiovaskularnog sistema 19,3% i malignih bolesti koje su bile zastupljene sa 14,6%.

Tab. 19 Struktura lečenih po dobnim grupacijama i grupama bolesti u 2015. godini u bolnicama Pomoravskog okruga

ГРУПА БОЛЕСТИ		0 до 06		07 до 18		19 до 44		45 до 64		преко 65	
		Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
I	A00 - B99	403	16.92	263	9.24	129	1.70	154	1.47	246	1.76
II	C00 – C97	1	0.04	15	0.53	365	4.82	1755	16.78	2037	14.56
	D10 – D36	7	0.29	88	3.09	553	7.30	619	5.92	415	2.97
	D37 – D48	0	0.00	2	0.07	16	0.21	58	0.55	105	0.75
III	D50 – D89	50	2.10	9	0.32	57	0.75	108	1.03	220	1.57
IV	E00 - E90	29	1.22	130	4.57	108	1.43	556	5.32	731	5.22
V	F00 – F99	0	0.00	56	1.97	383	5.06	619	5.92	182	1.30
VI	G00 – G99	30	1.26	92	3.23	165	2.18	392	3.75	595	4.25
VII	H00 – H59	2	0.08	13	0.46	44	0.58	135	1.29	453	3.24
VIII	H60 – H95	66	2.77	22	0.77	18	0.24	13	0.12	14	0.10
IX	I00 – I99	6	0.25	178	6.25	201	2.65	1286	12.29	2704	19.32
X	J00 – J99	740	31.07	415	14.58	262	3.46	676	6.46	1307	9.34
XI	K00 – K93	307	12.89	408	14.34	529	6.98	1024	9.79	1292	9.23
XII	L00 – L99	51	2.14	94	3.30	251	3.31	250	2.39	261	1.87
XIII	M00–M99	5	0.21	27	0.95	137	1.81	427	4.08	497	3.55
XIV	N00 – N99	90	3.78	133	4.67	829	10.95	988	9.45	944	6.75
XV	O00 – O99	2	0.08	90	3.16	2350	31.03	8	0.08	1	0.01
XVI	P00 – P96	28	1.18	0	0.00	5	0.07	0	0.00	0	0.00
XVII	Q00–Q99	70	2.94	30	1.05	11	0.15	6	0.06	4	0.03
XVIII	R00 – R99	361	15.16	512	17.99	319	4.21	567	5.42	814	5.82
XIX	S00 – T98	103	4.32	189	6.64	385	5.08	433	4.14	688	4.92
XX	V01 – Y98		0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
XXI	Z00 – Z99	31	1.30	80	2.81	457	6.03	386	3.69	484	3.46
УКУПНО		2382	100	2846	100	7574	100	10460	100	13994	100

4. ŽIVOTNA SREDINA

Prikaz podataka o stanju životne sredine odnosi se samo na snabdevanje stanovništva i ispitivanje higijenske ispravnosti vode za piće. Svi gradski, seoski i javni vodovodi na teritoriji Pomoravskog okruga su pod stalnim nadzorom i kontrolom Zavoda za javno zdravlje Ćuprija. To podrazumeva uzorkovanje, analizu (hemiju i bakteriološku), stalan higijensko-sanitarni nadzor sa lokalnom sanitarnom inspekcijom, kao što je i predviđeno u 2015. godini Programom zaštite stanovništva od zaraznih bolesti.

Stanovnici okruga snabdevaju se vodom iz 9 gradskih vodovoda odnosno izvorišta, na koje je priključeno 82,4% gradskog stanovništva. Dezinfekcija i ispitivanje higijenske ispravnosti vrši se redovno.

Tab. br. 20 Snabdevanje vodom u gradskim naseljima u 2015. godini

Redni broj	OPŠTINA	Broj vodovoda	Broj stanovnika	%stanovnika priključenih na	STANJE VODOVODA					Ispitivanje higijenske ispravnosti vode		
					Priključivanje	Dezinfekcija			Zaštitne zone	Redovno	Povremeno	Ne
						Redovno	Povremeno	Ne				
1	ĆUPRIJA	3	19380	90.6	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
2	JAGODINA	1	36092	93.2	DA	DA	---	---	DA	DA	---	---
3	PARAĆIN	1	24573	90	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
4	SVILAJNAC	1	9131	81,2	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
5	DESPOTOVAČ	2	4212	89.9	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
6	REKOVAC	1	1587	50	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
UKUPNO :		9	94975	82.4	---	---	---	---	---	---	---	---

U 2015. godini uzeto je ukupno 1720 uzorka vode iz gradskih vodovoda za bakteriološki pregled od kojih je 18 uzorka ili 1,05% bilo neispravno. Za fizičko hemijski pregled je uzeto 1720 uzorka voda a 12 ili 0,7% je bilo neispravno. Uzročnici bakteriološke neispravnosti najčešće su bili ukupne koliformne bakterije i AMB, a hemijske, povećana mutnoća, prisustvo amonijaka i mangana.

Tab. br. 21 Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće iz gradskih vodovoda u 2015. godini

Redni broj	VODOVOD GRAD	Broj uzetih uzoraka	BAKTERIOLOŠKI PREGLED				FIZIČKO -HEMIJSKI PREGLED			
			Neispravnih		Uzrok neispravnosti	Broj uzetih uzoraka	Neispravnih		Uzrok neispravnosti	
			Broj	%			Broj	%		
1	ĆUPRIJA	248	6	2.42	AMB, ukupne kolif.	248	4	1.61	Pov.mutnoća	
2	JAGODINA	517	2	0.39	AMB	517	1	0.19	mutnoća	
3	PARAĆIN	601	7	1.16	ukupne koliformne,AMB	601	5	0.83	mutnoća	
4	SVILAJNAC	216	0	0.00		0	216	0	0.00	0
5	DESPOTOVAČ	96	1	1.04	AMB	96	0	0.00		0
6	REKOVAC	42	2	4.76	streptokoke	42	2	4.76	NH3,Mn.mutnoća	
UKUPNO :		1720	18	1.05		1720	12	0.70		

Na teritoriji Pomoravskog okruga postoji 185 seoskih naselja sa 117864 stanovnika od kojih je svega 17,14 % priključeno na seoske vodovode kojih ima 35. Tokom 2015. godine uzeto je 332 uzorka radi ispitivanja higijenske ispravnosti od kojih je 12,6% bilo bakteriološki a 11,7% hemijski neispravno.

Tab. br. 22 Centralni način snabdevanja vodom seoskih naselja u 2015. godini

Redni broj	OPŠTINA	Broj naselja	Broj stanovnika	Broj vodovoda	Broj otvorenih kartona	% priključenih na vodovod	STANJE VODOVODA			Ispitivanje higijenske ispravnosti vode			
							Prikluči vanje	Dezinfekcija		Zaštitne zone	Redovno	Povremeno	
Redovno	Povremen o	Ne											
1	ĆUPRIJA	15	10640	3	2	66.67	NE	DA	---	---	DA	DA	---
2	JAGODINA	52	35103	28	0	0.00	NE	DA	---	DA	DA	---	---
3	PARAĆIN	34	29694	0	0	0.00	NE	DA	---	DA	DA	---	---
4	SVILAJNAC	21	14260	2	2	100.00	NE	DA	---	DA	DA	---	---
5	DESPOTOVAC	32	18783	2	2	100.00	NE	DA	---	DA	---	DA	---
6	REKOVAC	31	9384	---	---	0.00	---	0	---	---	---	---	---
UKUPNO :		185	117864	35	6	17.14	---	---	---	---	---	---	---

Tabela br. 23 Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće iz seoskih vodovoda u 2015. godini

Redni broj	OPŠTINA	BAKTERIOLOŠKI PREGLED				FIZIČKO-HEMIJSKI PREGLED			
		Broj uzetih uzorak	Neispravnih		Uzrok neispravnosti	Broj uzetih uzorak	Neispravnih		Uzrok neispravnosti
			Broj	%			Broj	%	
1	ĆUPRIJA	72	16	22.22	AMB,ukupne kolif.streptokoke	72	7	9.72	elektroprov. mutnoća
2	JAGODINA	0	0	0.00	0	0	0	0.00	0
3	PARAĆIN	180	20	11.11	koliformne fek.,streptokoke	180	0	0,00	
4	SVILAJNAC	56	2	3.57	AMB	56	32	57.14	NH3,elektroprov.
5	DESPOTOVAC	24	4	16.67	ukupne koliformne bakt.	24	0	0.00	0
6	REKOVAC	---	---	0,00		---	---	---	---
UKUPNO :		332	42	12.65		332	39	11.75	---

Na teritoriji okruga postoji 901 javni vodni objekat iz kojih koristi vodu 60,3 % stanovnika i koji se redovno ispituju na higijensku ispravnost (tabela 24).

Tab. br. 24 Lokalni način snabdevanja vodom za piće iz javnih vodnih objekata u 2015. godini

Redni broj	OPŠTINA	Broj naselja	Broj stanovnika	Broj vodnih objekata	Broj vodnih objekata uvedenih u kartoteku	% stanovnika koji koriste vodu iz ovih vodnih	STANJE VODNOG OBJEKTA		ISPITIVANJE HIGIJENSKE ISPRAVNOSTI VODE		
							Zadovoljava	Nezadovoljava	Redovno	Povremeno	Ne
1	ĆUPRIJA	16	30020	94	57	50.04	----	NE	DA	---	---
2	JAGODINA	53	71195	432	78	50.35	----	NE	DA	---	---
3	PARAĆIN	35	54267	124	63	59.34	----	NE	DA	---	---
4	SVILAJNAC	22	23391	88	45	91.66	----	NE	DA	---	---
5	DESPOTOVAC	33	22995	112	54	48.37	----	NE	DA	---	---
6	REKOVAC	32	10971	51	32	95.64	----	NE	DA	---	---
UKUPNO :		191	212839	901	329	60.33	----	----	----	----	----

Način dispozicije otpadnih materija i voda je prikazan u sledećim tabelama:

Tabela br. 25 Centralna dispozicija otpadnih voda

Redni broj	OPŠTINA	NASELJE	K A N A L I Z A C I J A							
			DA	NE	Priključeno		Prečišćavanje otpadnih voda		Dispozicija	
					Stanovnika	%	Industrijskih	Sanitarnih	Vodotok	Ostalo
1	ĆUPRIJA	---	DA	---	14980		DA	NE	DA	---
2	JAGODINA	---	DA	---	30080		DA	DA	DA	---
3	PARAĆIN	---	DA	---	23040		DA	DA	---	LAGUNE
4	SVILAJNAC	---	DA	---	6720		DA	NE	---	LAGUNE
5	DESPOTOVAC	---	DA	---	6210		DA	DA	DA	---
6	REKOVAC	---	DA	---	450		DA	NE	DA	---

Tabela br. 26 Konačna dispozicija čvrstih otpadnih materija- Gradske deponije smeća

Redni broj	OPŠTINA	NASELJE	D E P O N I J A							
			Ima	Nema	Higijenska		Kontrolisano nasipanje		Tipska vozila	
					DA	NE	DA	NE	DA	NE
1	ĆUPRIJA	1	DA	---	---	0	DA	---	DA	---
2	JAGODINA	1	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
3	PARAĆIN	1	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
4	SVILAJNAC	1	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
5	DESPOTOVAC	1	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
6	REKOVAC	1	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---

Tabela br. 27 Konačna dispozicija čvrstih otpadnih materija- Seoske deponije smeća

Redni Broj	OPŠTINA	Broj naselja	DEPONIJA		GDE SE BACA SMEĆE		
			DA	NE	Van sela	U vodotok	U dvorištu
1	ĆUPRIJA	15	---	NE	DA	DA	DA
2	JAGODINA	52	---	NE	DA	DA	DA
3	PARAĆIN	34	---	NE	DA	DA	DA
4	SVILAJNAC	21	---	NE	DA	DA	DA
5	DESPOTOVAC	32	---	NE	DA	DA	DA
6	REKOVAC	31	---	NE	DA	DA	DA

5. OBAVEZNA IMUNIZACIJA STANOVNIŠTVA

U skladu sa Programom obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti u 2015. godini tabelama je prikazana vakcinoprofilaksa pojedinih grupacija stanovništva protiv dečije paralize, TBC, morbila, hemofilusa, parotita, rubeole, difterije, tetanusa, pertusisa i hepatitisa B.

Za vakcinaciju su zaduženi svi domovi zdravlja okruga u saradnji sa epidemiološkom službom Zavoda za javno zdravlje Ćuprija.

Tab. br. 28 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv dečije paralize na teritoriji Pomoravskog okruga za 2015. god.

Redni br.	Opština	Vakcinacija OPV			Revakcinacija OPV								
					u 2. godini			u 7. godini			u 14. godini		
		Br. plan.	Br. vakc.	%	Br. plan.	Br. revakc.	%	Br. plan.	Br. revakc.	%	Br. plan.	Br. revakc.	%
1	Despotovac	160	160	100.00	130	124	95.38	150	143	95.33	225/211	124	58.76
2	Jagodina	710	591	83.23	675	405	60.00	700	663	94.71	747	632	84.60
3	Paraćin	435	420	96.55	398	302	75.87	481	428	88.98	448	421	93.97
4	Rekovac	43	42	97.67	43	26	60.46	42	42	100.00	68	57	83.82
5	Svilajnac	150	120	80.00	180	140	77.77	160	157	98.12	220	216	98.18
6	Ćuprija	230	213	92.60	230	185	80.43	281	262	93.23	290	0	0.00
Ukupno okrug		1728	1546	89.46	1656	1182	71.37	1814	1695	93.43	1938	1450	74.81

Vakcinacija protiv dečije paralize realizovana je sa obuhvatom od 89,5%, revakcinacija u 2. godini sa 71,4%, u 7. sa 93,4% i u 14. godini sa 74,8%.

Tabela br. 29 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv tuberkuloze na području Pomoravskog okruga za 2015. god.

R.br.	Opština	Broj živorođenih	broj vakcinisanih	%
1	Paraćin	685	625	91.24
2	Jagodina	357	345	96.63
3	Ćuprija	519	511	98.45
Укупно		1561	1481	94.87

Imunizacija protiv tuberkuloze obavlja se u porodilištima i kako pokazuje tabela 28, 94,9% živorođene dece u 2015. godini je vakcinisano.

Tabela br. 30 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv malih boginja, zaušaka i crvenke na području Pomoravskog okruga za 2015. god.

Redni broj	Opština	Vakcinacija MMR			Revakcinacija MMR u 7. godini		
		Broj plan.	Broj vakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%
1	Despotovac	160	160	100.00	150	143	95.33
2	Jagodina	710	495	69.71	700	583	83.28
3	Paraćin	398	381	95.72	481	411	85.44
4	Rekovac	43	42	97.67	42	42	100.00
5	Svilajnac	140	126	90.00	160	157	98.12
6	Ćuprija	230	209	90.86	281	26	9.25
Ukupno okrug		1681	1413	84.05	1814	1362	75.08

Vakcinacija MMR vakcinom realizovana je na teritoriji okruga sa 84%, revakcinacija u 7. godini sa 75% zbog neredovne i nedovoljne isporuke.

Tabela br. 31 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv bolesti koje izaziva Haemophilus inphluenzae tip b na području Pomoravskog okruga za 2015. god.

Redni broj	Opština	Hib vakcinacija		%
		Br. plan.	Br. vakc.	
1	Despotovac	160	160	100.00
2	Jagodina	710	284	40.00
3	Paraćin	435	420	96.55
4	Rekovac	43	42	97.67
5	Svilajnac	150	36	24.00
6	Ćuprija	230	213	92.6
Ukupno okrug		1728	1155	66.84

HIB vakcinacija realizovana je sa obuhvatom od 66,8% (tabela 30).

Tab. br. 32 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv difterije, tetanusa, pertussisa na teritoriji Pomoravskog okruga za 2015. godinu.

Redni br	Opština	Vakcinacija DTP			Revakcinacija DTP u 2. godini			Revakcinacija DT u 7. godini			Revakcinacija dT u 14. godini		
		Broj plan.	Broj vakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%
1	Despotovac	160	160	100.00	130	124	95.38	150	143	95.33	211	160	75.82
2	Jagodina	710	597	84.08	675	556	82.37	700	663	94.71	747	717	95.98
3	Paraćin	435	420	96.55	398	383	96.23	481	459	95.42	448	444	99.10
4	Rekovac	43	42	97.67	43	32	74.41	42	42	100.00	68	66	97.05
5	Svilajnac	150	120	80.00	180	140	77.77	160	157	98.12	220	216	98.18
6	Ćuprija	230	213	92.60	230	201	87.39	281	264	93.95	290	213	73.44
Ukupno okrug		1728	1552	89.81	1656	1436	86.71	1814	1728	95.25	1984	1816	91.53

Obavezna vakcinacija protiv difterije, tetanusa i pertussisa realizovana je sa obuhvatom dece od 89,8% , dok su revakcinacije realizovane sa nešto većim obuhvatom .Vakcinacija protiv hepatitisa B je u ukupnom procentu realizovana sa 87,5% kod dece u prvoj godini života, dok je u 12. godini taj procenat 87,9%.

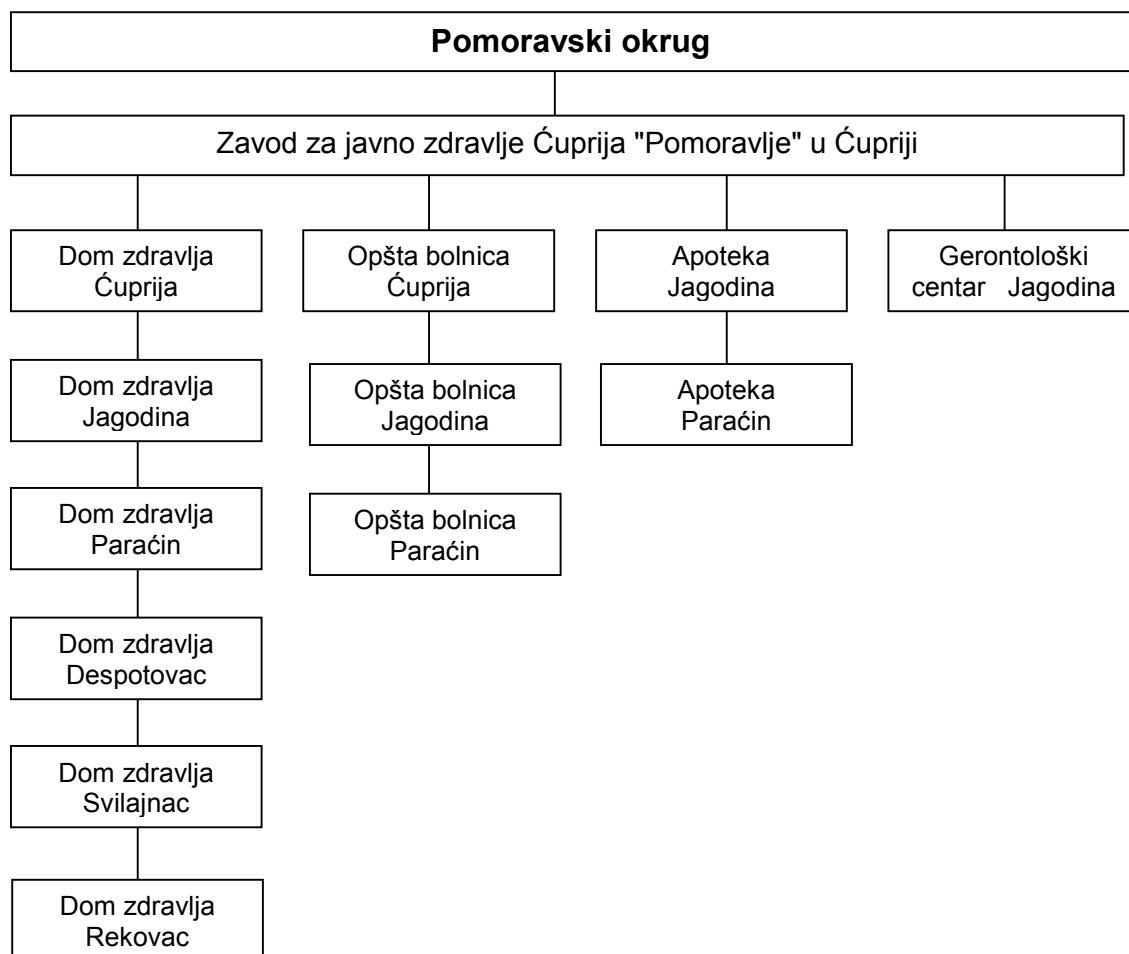
Tab. br. 33 Izveštaj o sprovedenoj imunizaciji protiv hepatitis B na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. godini

Redni broj	Opština	Hep. B vakcinacija u prvoj godini sa tri doze			Hep. B vakcinacija u 12. godini sa tri doze			Vakcin. sa dve doze	Vakcin. sa jednom dozom
		Br. plan.	Br. vakc	%	Br. plan.	Br. Vakc.	%		
1	Despotovac	160	160	100.00	2	1	188	179	95.21
2	Jagodina	710	591	83.23	316	0	687	650	94.61
3	Paraćin	435	412	94.71	30	0	454	430	94.71
4	Rekovac	43	41	95.34	17	2	64	18	28.12
5	Svilajnac	150	105	70.00	30	10	190	174	91.57
6	Ćuprija	230	203	88.26	110	1	270	178	65.92
Ukupno okrug		1728	1512	87.5	505	14	1853	1629	87.91
								113	76

6. KADROVI ZAPOSLENI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA POMORAVSKOG OKRUGA

Na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. godini je postojalo 12 samostalnih zdravstvenih ustanova i to: 3 opšte bolnice, 6 domova zdravlja, 2 apotekarske ustanove i Zavod za javno zdravlje u Ćupriji. Gerontološki centar je socijalno zdravstvena ustanova, u Jagodini.

Šema zdravstvenih ustanova u Pomoravskom okrugu

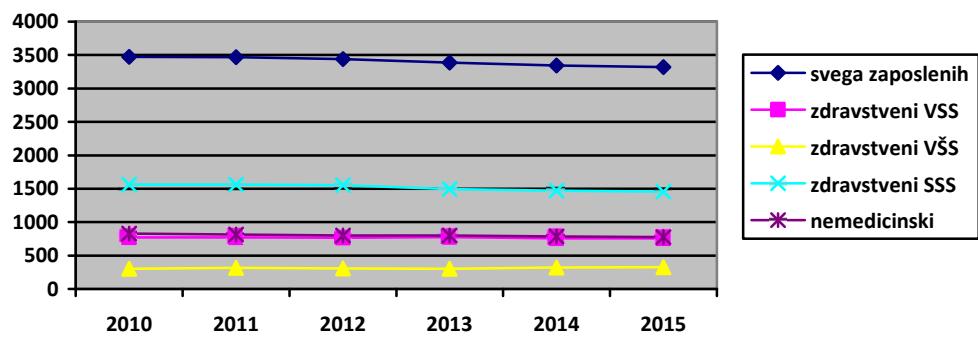
Ukupan broj zaposlenih u svim zdravstvenim ustanovama okruga je 3321 od čega je 2545 zdravstvenih radnika i saradnika ili 76,7%, a 776 nemedicinskih radnika ili 23,3%.

Broj zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom je 755 ili 22,7%, sa višom 326 ili 9,8% i sa srednjom 1454 ili 43,8%, što pokazuje da na jednog zdravstvenog radnika sa visokom školom dolaze 2,35 sa višom i srednjom.

Broj lekara u zdravstvenim ustanovama je 613 od čega 480 specijalista ili 78,5%.

U proteklih šest godina broj zaposlenih ima blagi trend opadanja.U odnosu na 2010. godinu u 2015. godini broj zaposlenih je manji za 150 odnosno 4,5%. Broj zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom manji je za 2% ,a sa višom i srednjom za 5%.

Grafikon br.10 Zaposleni u zdravstvenim ustanovama na Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi od 2010. do 2015. godine

Tab. Br. 34 Zaposleni u zdravstvenim ustanovama na Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi u 2015 godini

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	Zdravstveni radnici															NEMEDICINSKI										
			Svega	Svega	VISOKA STRUČNA SPREMA							VŠS			SSS			SVEGA	Med.sestre-tehničari	ostali	Svega	med.sestre-tehničari	babice	ostali	SVEGA	NIZA STRUČNA SPREMA	od toga	
					opštem medicine	na specijalizaci	lekari	specijalisti	stomatologi	farmaceuti	ostalo	od toga	od toga	od toga	babice	tehničari	admnistrativni	tehnički										
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22						
	UKUPNO	3321	2545	755	613	89	44	480	57	41	44	326	240	86	1454	1307	45	102	10	776	366	410						
1	OB Jagodina	609	480	125	113	14	6	93	0	5	7	69	54	15	284	265	9	10	2	129	34	95						
2	OB Paraćin	351	288	79	75	0	5	70	0	1	3	45	33	12	164	156	6	2	0	63	63	0						
3	OB Ćuprija	861	686	164	154	4	14	136	2	2	6	110	87	23	404	381	17	6	8	175	45	130						
4	DZ Despotovac	204	155	48	35	8	0	27	8	1	4	11	9	2	96	74	0	22	0	49	13	36						
5	DZ Jagodina	312	247	101	74	26	7	41	18	2	7	31	24	7	115	97	9	9	0	65	29	36						
6	DZ Paraćin	195	160	62	50	10	2	38	10	0	2	9	8	1	89	82	0	7	0	35	15	20						
7	DZ Rekovac	80	62	17	15	5	2	8	1	1	0	6	6	0	39	36	0	3	0	18	6	12						
8	DZ Svilajnac	227	177	50	40	10	3	27	6	4	0	12	6	6	115	95	4	16	0	50	10	40						
9	DZ Ćuprija	231	167	59	40	9	2	29	12	2	5	23	12	11	85	77	0	8	0	64	28	36						
10	ZZJZ "Pomoravlje"	75	60	25	14	0	3	11	0	1	10	7	0	7	28	28	0	0	0	15	11	4						
11	Apotekarska ustanova Jagodina	43	29	16	0	0	0	0	0	16		0	0	0	13	0	0	13	0	14	13	1						
	Apotekarska ustanova Paraćin	16	12	6	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	6	0	0	6	0	4	4	0						
12	Gerontološki centar	117	22	3	3	3	0	0	0	0	0	3	1	2	16	16	0	0	0	95	95	0						

6.1. Zaposleni u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

Tabela br. 35 Zaposleni u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na teritoriji Pomoravskog okruga prema stručnoj spremi u 2015. godini

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	Z D R A V S T V E N I																		NEMEDICINSKI RADNICI	
			VISOKA STRUČNA SPREMA												VIŠA STRUČNA SPREMA			SREDNJA STRUČNA SPREMA				
			lekari		stomatolozi		farmaceuti		hemičari		ostalo		SVEGA		med. sestre - tehničari		SVEGA		med. sestre - tehničari			
0	1	2	SVEGA - zdravstveni	Svega visoka sprema	Svega lekara	opštem medicine	na specijalizaciji	specijalisti	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
UKUPNO		1249	968	337	254	68	16	170	55	10	2	16	92	52	40	539	360	179	281	101	180	
1	DZ Despotovac	204	155	48	35	8	0	27	8	1	2	2	11	7	4	96	61	35		49	13	36
2	DZ Jagodina	312	247	101	74	26	7	41	18	2	0	7	31	23	8	115	73	42		65	29	36
3	DZ Paraćin	195	160	62	50	10	2	38	10	0	0	2	9	8	1	89	67	22		35	15	20
4	DZ Rekovac	80	62	17	15	5	2	8	1	1	0	0	6	4	2	39	31	8		18	6	12
5	DZ Svilajnac	227	177	50	40	10	3	27	6	4	0	0	12	4	8	115	78	37		50	10	40
6	DZ Čuprija	231	167	59	40	9	2	29	12	2		5	23	6	17	85	50	35		64	28	36

6.2. Zaposleni u bolnicama

Tab. br. 36 Zaposleni u bolnicama u Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi u 2015. godini

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	Svega	Zdravstveni radnici												NEMEDICINSKI													
				VISOKA STRUČNA SPREMA								VŠS				SSS				od toga									
				od toga		lekari		opštē medicine		na specijalizacij		stomatolozi		farmaceuti		ostalo		SVEGA		Med.sestre- tehničari		ostali		SVEGA		med.sestre- tehničari		babice	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
UKUPNO		1821	1454	368	342	18	25	299	2	8	16	224	174	50	852	802	32	18	10	367	142	225							
1	OB Jagodina	609	480	125	113	14	6	93	0	5	7	69	54	15	284	265	9	10	2	129	34	95							
2	OB Paraćin	351	288	79	75	0	5	70	0	1	3	45	33	12	164	156	6	2	0	63	63	0							
3	OB Ćuprija	861	686	164	154	4	14	136	2	2	6	110	87	23	404	381	17	6	8	175	45	130							

U tri bolnice Pomoravskog okruga ima 1821 zaposleni od kojih su 1454 zdravstveni radnici ili 80%, lekara je 342 od čega 299 specijalista ili 88%, a medicinskih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom 1076, a to je 3,2 po lekaru.

7. Korišćenje i rad ustanova primarne zdravstvene zaštite

Primarnu zdravstvenu zaštitu stanovništvu Pomoravskog okruga pružaju šest domova zdravlja u Ćupriji, Jagodini, Paraćinu, Svilajncu, Despotovacu i Rekovcu.

Ukupan broj zaposlenih u ovim ustanovama u 2015. godini bio je 1249 od čega je 254 lekara (170 specijalista ili 66,9%), 92 tehničara sa višom i 539 sa srednjom stručnom spremom. Nemedicinskih radnika je ukupno 281 ili 22,5% od ukupnog broja zaposlenih što je nešto iznad propisanih normativa prema Pravilniku (do 15%).

Broj korisnika primarne zdravstvene zaštite na teritoriji Pomoravskog okruga prema podacima Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje za 2015. godinu je 188226 osiguranika što je 732 korisnika po jednom lekaru. Broj medicinskih tehničara po lekaru je 2,5.

Detaljnije će korišćenje i rad ustanova primarne zdravstvene zaštite biti prikazano kroz pojedine službe primarne zdravstvene zaštite i to službe opšte medicine, službe za zdravstvenu zaštitu žena, službe za zdravstvenu zaštitu dece i školske dece, službe medicine rada, stomatološke službe, laboratorijske dijagnostike i hitne pomoći.

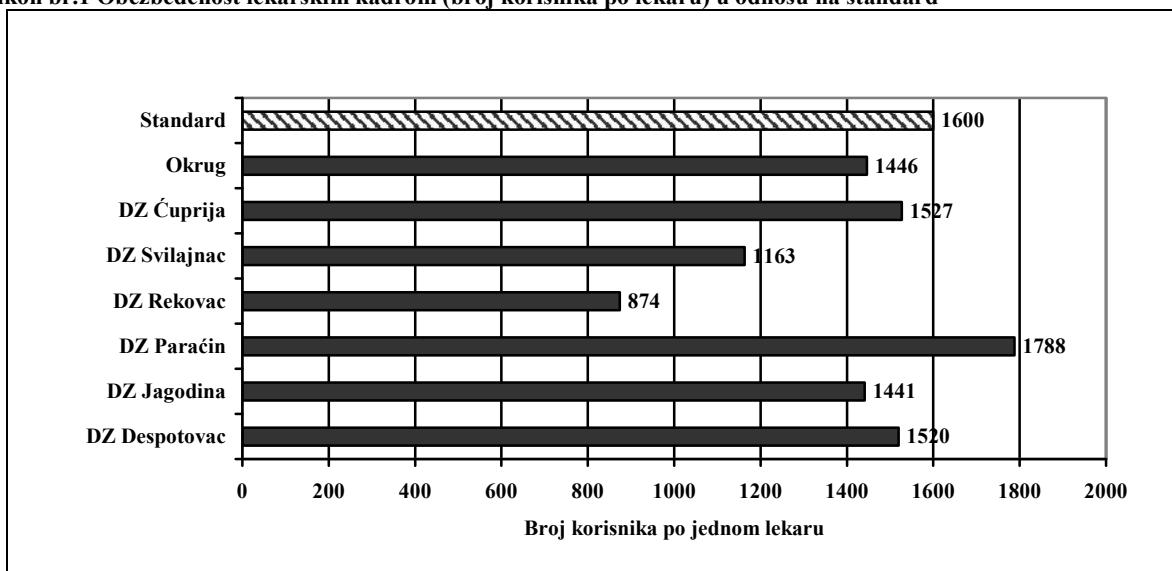
- Zdravstvena zaštita odraslog stanovništva -

U službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva u šest domova zdravlja Pomoravskog okruga radilo je u 2015. god ukupno 118 lekara, od čega 69 ili 58,5% specijalista opšte medicine i 155 tehničara što je 1,3 tehničara po lekaru što je iznad predviđenog normativa (1:1). U skladu sa standardom Pravilnika o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti (» Sl. Glasnik« br.22/13), domovi zdravlja u Despotovcu i Paraćinu imaju manje lekara od broja predviđenog standardom, dok domovi zdravlja u Jagodini, Rekovcu i Svilajncu imaju višak lekara. Medicinskih tehničara ima u skladu sa standardom. Služba opšte medicine Doma zdravlja u Paraćinu ima najveći broj korisnika po jednom lekaru 1788, a najmanji broj korisnika po lekaru je u Domu zdravlja Rekovac 874, što je znatno ispod standarda. Prosečan broj korisnika po lekaru u službama opšte medicine na teritoriji celog okruga je 1446 (tabela 2.), što je nešto ispod standarda koji propisuje Pravilnik o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti (**1600 odraslih** stanovnika-korisnika po **1 lekaru**).

Tabela br. 2. Kadar i korisnici u službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva

Zdravstvene ustanove	Lekari						Medicinski tehničari						
	Normativ	Ukupno	Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom	Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (19 godina i više)	
					Br.	%							
DZ Despotovac	13	12	6	0	6	50.0	18	18	2	16	1.5	18243	1520
DZ Jagodina	38	40	19	2	19	47.5	50	32	2	30	0.8	57638	1441
DZ Paraćin	27	24	5	0	19	79.2	39	34	4	30	1.4	42905	1788
DZ Rekovac	7	10	5	2	3	30.0	9	22	0	22	2.2	8738	874
DZ Svilajnac	12	16	5	1	10	62.5	16	18	0	18	1.1	18613	1163
DZ Ćuprija	16	16	1		15	93.8	23	31	8	23	1.9	24439	1527
OKRUG	113	118	41	5	69	58.5	155	155	16	139	1.3	170576	1446

Grafikon br.1 Obezbedenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard

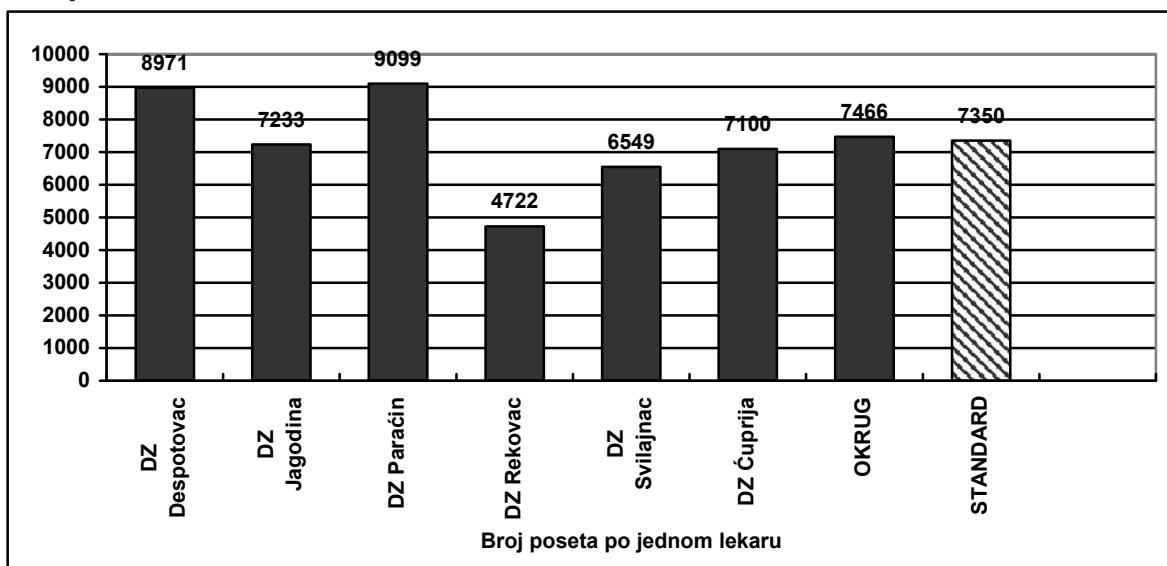

Ukupan broj poseta lekarima u službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva okruga u 2015. godini je bio 880938 što je 7466 poseta po jednom lekaru (**standard 7350 poseta**) i 5,3 poseta po jednom korisniku. Najveći broj poseta po lekaru 9099 je u Domu zdravlja Paraćin, a najmanje u DZ Rekovac 4722 po lekaru. Zdravstvenu zaštitu najviše koriste korisnici DZ Despotovac i DZ Svilajnac 6 poseta lekaru po jednom korisniku, a najmanje korisnici doma zdravlja Ćuprija 4,5 poseta po korisniku u 2015. godini (tabela 3). Broj poseta radi preventivnih pregleda je 27074 što je svega 3% od ukupnog broja poseta lekaru na nivou okruga (u 2014. je bilo 2,4%).

Tabela br. 3. Posete – korišćenje službe za zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva.

Zdravstvene ustanove	Posete								Broj poseta po jednom korisniku (19 godina i više)		
	U ordinaciji kod lekara		Kućne		Radi preventivnih pregleda	Svega poseta lekara	Broj lekara	Broj poseta po jednom lekaru			
	Ukupno	Od toga prve	Ostalih med. radnika	Lekara							
DZ Despotovac	98265	31763	46854	4883	4891	4505	107653	12	8971	6.0	17956
DZ Jagodina	278760	87743	167736	2553	10958	8008	289321	40	7233	5.1	56307
DZ Paraćin	212289	58590	94535	1338	2010	4750	218377	24	9099	5.4	40285
DZ Rekovac	45696	12767	34584	202	8807	1321	47219	10	4722	5.5	8574
DZ Svilajnac	94842	44182	96909	1826	13954	8108	104776	16	6549	6.1	17091
DZ Ćuprija	110183	28284	23986	3027	4358	382	113592	16	7100	4.5	25074
OKRUG	840035	263329	464604	13829	44978	27074	880938	118	7466	5.3	165287

Grafikon br. 2 Broj poseta po lekaru u 2015. godini u za zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva u odnosu na standard-mere izvršenja

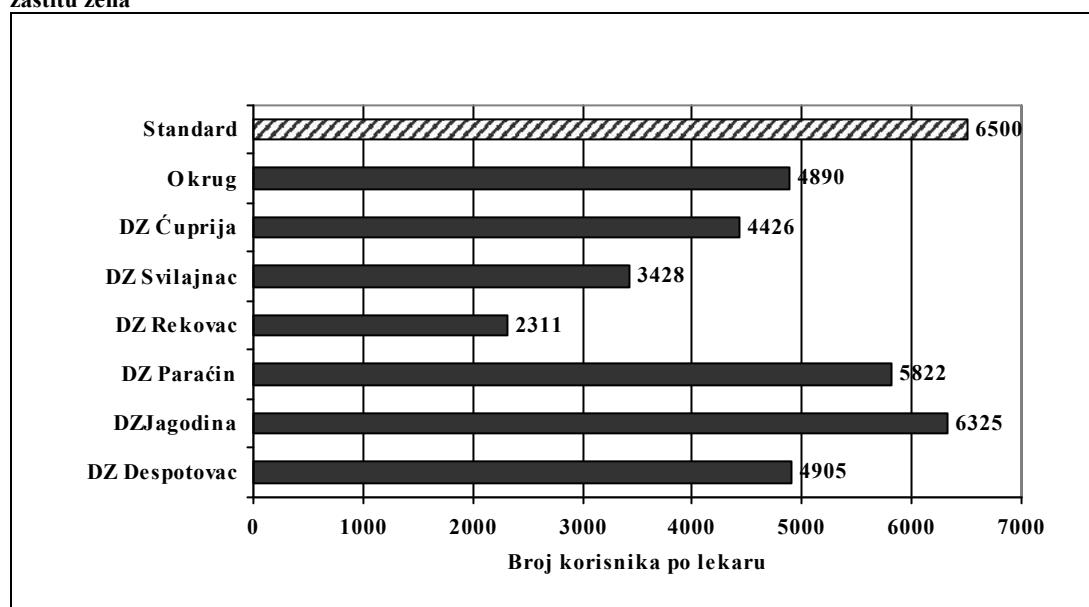
- Služba za zdravstvenu zaštitu žena -

U službama za zdravstvenu zaštitu žena tokom 2015. godine radilo je 19 lekara i 27 tehničara ili 1,4 po lekaru. Broj korisnika po 1 lekaru je 4890 pa se može reći da je obezbeđenost lekarima izuzetno dobra u svim opštinama (**standard 6500 žena po lekaru**). Najveći broj korisnika po lekaru je u domovima zdravlja Jagodina 6325 i Paraćin 5822. Posmatrajući Na nivou Okruga ukupno je 4 lekara u višku u odnosu na normativ i to u Rekovcu, Ćupriji i Svilajncu. Tehničara u odnosu na normativ prema Pravilniku, u višku je u svim domovima zdravlja sem u domu zdravlja Despotovcu i Rekovcu gde su u skladu sa normativom. Na nivou Okruga medicinskih tehničara je za 7 više od propisanih normativa.

Tab.4-Kadar i korisnici u Službi zdravstvene zaštite žene

Zdravstvene ustanove	lekari						Medicinski tehničari				Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (žene 15 godina i više)	Broj korisnika po jednom lekaru			
	Normativ	Ukupno			Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno							
		Opšte medicine				Br.	%		Ukupno	Br.						
DZ Despotovac	2	2				2	100.0	2	2		2	1	9809	4905		
DZ Jagodina	5	5			1	4	80.0	7	8		3	5	1.6	31624	6325	
DZ Paraćin	4	4				4	100.0	5	6		1	5	1.5	23288	5822	
DZ Rekovac	1	2				2	100.0	1	1			1	0.5	4622	2311	
DZ Svilajnac	2	3				3	100.0	2	4			4	1.3	10284	3428	
DZ Ćuprija	2	3				3	100.0	3	6		3	3	2	13278	4426	
OKRUG	15	19	0	1	18	94.7		20	27		7	20	1.4	92905	4890	

Grafikon br.3 Obezbedenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu žena

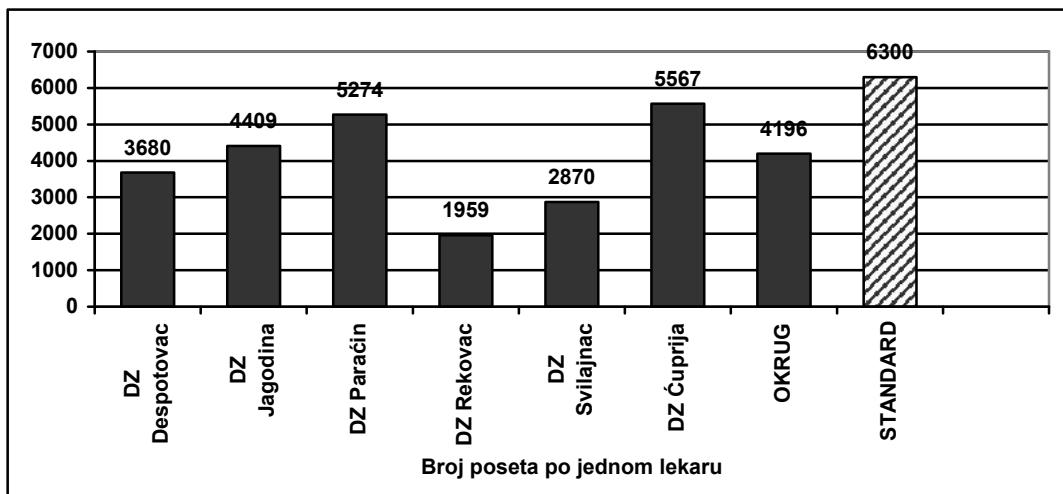

Broj poseta po lekaru u 2015. godini se kreće od 1959 u Rekovcu do 5567 u Ćupriji, prosek na nivou okruga je 4196 poseta što je znatno ispod standarda (**standard 6300 poseta**). Broj poseta po jednom korisniku se u 2015. godini kretao od 0,8 u Ćupriji, do 1,4 u Jagodini (tab. 5), što pokazuje da žene nedovoljno koriste ovu vrstu zdravstvene zaštite u domovima zdravlja, trudnica je sve manje iz godine u godinu, a sve više se koristi privatna lekarska praksa. Broj sistematskih pregleda iznosi 10536 za ceo okrug ,a broj korisnika je 92905 iz čega proističe da je 11,3% korisnica obavilo sistematski pregled što je 1% više nego prethodne godine.

Tabela br. 5. Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu žena

Zdravstvene ustanove	Posete							Broj lekara	Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku	Broj korisnika (žene 15 godina i više)
	Ukupno poseta kod lekara	Posete u savetovalištu	Radi sistem.preg.	Radi kontrolnih pregleda	Ukupno	Od toga prve	Ostalih med. radnika				
DZ Despotovac	7359	1160	1584	907	3708	1719	0	2	3680	1.3	9809
DZ Jagodina	22043	7143	2313	179	12408	7979	5822	5	4409	1.4	31624
DZ Paraćin	21095	4233	4082	0	12780	7620	18515	4	5274	1.1	23288
DZ Rekovac	3917	439	322	75	3081	694	197	2	1959	1.2	4622
DZ Svilajnac	8611	1693	1113	378	5427	2084	4281	3	2870	1.2	10284
DZ Ćuprija	16701	2891	1122	4891	7797	2906	602	3	5567	0.8	13278
OKRUG:	79726	17559	10536	6430	45201	23002	29417	19	4196	1.2	92905

Grafikon br. 4 Broj poseta po lekaru u 2015. godini u Službi za zdravstvenu zaštitu žena u odnosu na standard-mere izvršenja

- Služba za zdravstvenu zaštitu dece –

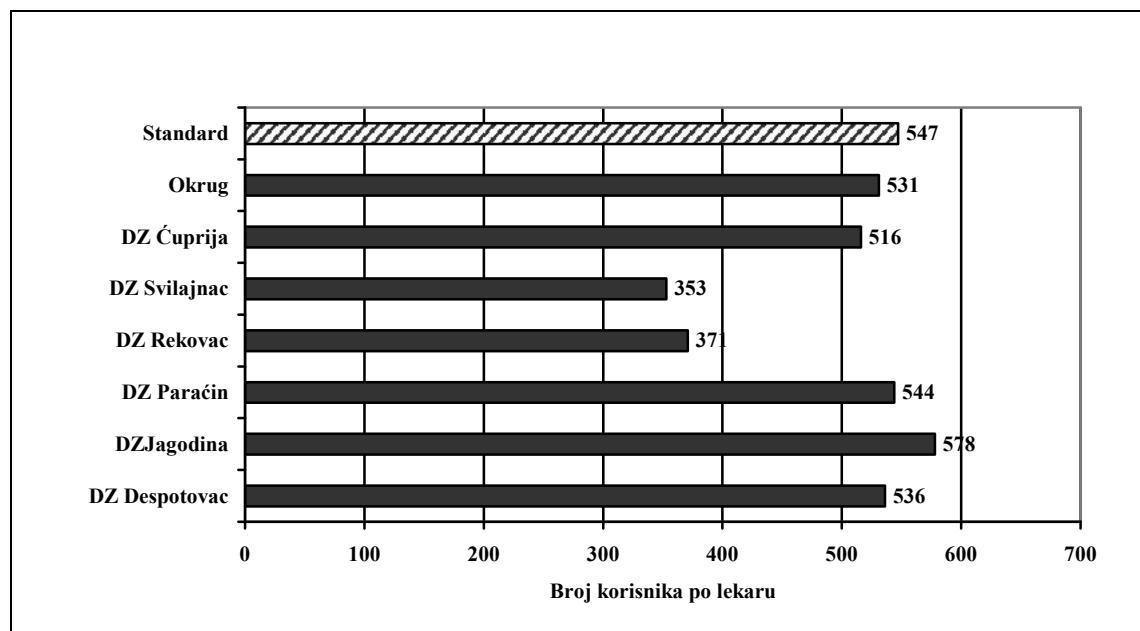
U službama za zdravstvenu zaštitu dece u 2015. godini radilo je 22,5 lekara od čega je 95,6% specijalista pedijatrije i 38 tehničara ili 1,7 tehničara po lekaru. **U domu zdravlja Rekovac postoji 1 lekar specijalista pedijatrije koji radi i u zdravstvenoj zaštiti predškolske i školske dece pa se zato prikazuje po pola u obe službe.** Ukupan broj lekara je veći za 2,5 u odnosu na normativ za okrug, a medicinskih sestara 9.

Broj korisnika po 1 lekaru je 531 na teritoriji okruga, a gledajući po opština broj korisnika po lekaru se kreće od 353 u Svilajncu 578 u Jagodini (tab. 6, što pokazuje dobru obezbeđenost lekarima. (Prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti, **850 dece - korisnika po 1 lekaru**).

Tabela br.6- Kadar i korisnici u Službi zdravstvene zaštite dece

Zdravstvene ustanove	Lekari					Medicinski tehničari				Broj korisnika po jednom lekaru (deca 0-6 god.)	Broj korisnika po jednom lekaru		
	Normativ	Ukupno	Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom			
					Br.	%							
DZ Despotovac	2	2			2	100.0	2	4	1	3	2.0	1072	536
DZ Jagodina	9	8			8	100.0	13	13	2	11	1.6	4626	578
DZ Paraćin	4	6			6	100.0	7	7		7	1.2	3263	544
DZ Rekovac	1	0.5			0.5	100.0	1	3		3	6.0	371	371
DZ Svilajnac	2	3		1	2	66.7	2	6	1	5	2.0	1059	353
DZ Čuprija	2	3			3	100.0	4	5	1	4	1.7	1547	516
OKRUG	20	22.5	0	1	21.5	95.6	29	38	5	33	1.7	11938	531

Grafikon br.5 Obezbedenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu dece

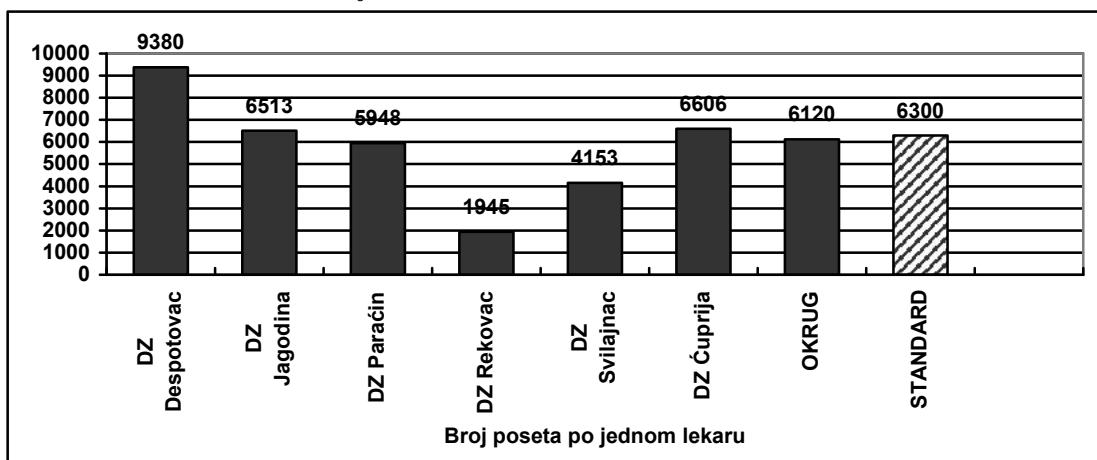

Najveći broj poseta u službi za zdravstvenu zaštitu dece po jednom lekaru u toku 2015. godine je bilo u Despotovcu 9380, a najmanji broj poseta po lekaru 1945 u Rekovcu (tab. 7). Prosečan broj poseta po lekaru na teritoriji okruga je 6120 (**standard 6300 poseta**), dok je svako dete u proseku u toku godine 11,8 puta posetilo lekara. Od ukupnog broja poseta lekaru, 78,3% je bilo kurativnih poseta, a 21,7% preventivnih.

Tabela 7. Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu dece

Zdravstvene ustanove	Ukupno svih poseta lekaru	Posete radi sistemats.preg.	Radi kontrolnih pregleda	Posete			U ordinaciji kod lekara				Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku
				Odgojčadi	Ostale	dece	Ukupno	Od toga	prve	ostalih med. radnika		
DZ Despotovac	18759	1194	1184	425	551		15405	9608		738	9380	17.5
DZ Jagodina	52105	6353	1165	3545	2259		38783	24946		11436	6513	11.3
DZ Paraćin	35686	4198	98	3584	1559		26247	17179		12128	5948	10.9
DZ Rekovac	1945	405	196	73			1271	791		447	1945	5.2
DZ Svilajnac	12459	538	90	828	549		10454	9450		4510	4153	11.8
DZ Cuprija	19817	1975	1072	127	945		15698	10279		6017	6606	12.8
OKRUG	140771	14663	3805	8582	5863		107858	72253		35276	6120	11.8

Grafikon br. 6 Broj poseta po lekaru u 2015. godini u Službi za zdravstvenu zaštitu dece u odnosu na standard-mere izvršenja

- Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine -

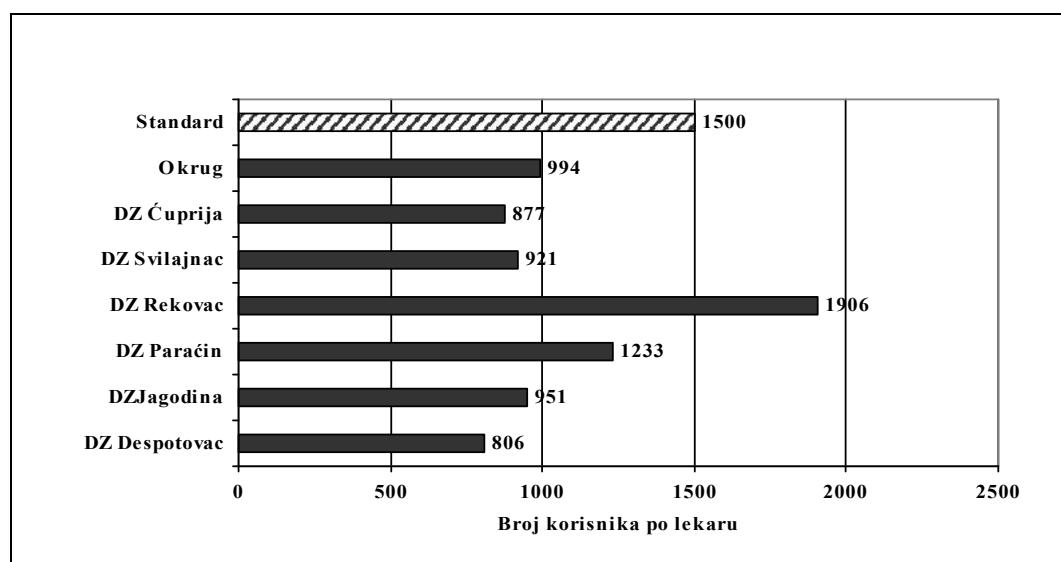
U službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2015. godini radilo je 24,5 lekara od čega 16,5 specijalista pedijatrije ili 67,3%. Prema važećem normativu Pravilnika o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti na teritoriji okruga jednog lekara više od normativa ima DZ Jagodina ,DZ Čuprija, DZ Despotovac i DZ Svilajnac . Broj korisnika po lekaru kreće se od 806 u Despotovcu do 1906 u Rekovcu, dok je prosek okruga 994 korisnika po lekaru što je nešto ispod **standarda od 1500 korisnika** prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti, tako da je obezbedjenost lekarima dobra.

Broj medicinskih tehničara u ovim službama je 29, što je više od normativa, prosečno 1.2 po lekaru .

Tabela br 8-Kadar u i korisnici u Službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

Zdravstvene ustanove	Normativ	Lekari					Medicinski tehničari					Broj korisnika po jednom lekaru (7-18 godina)	Broj korisnika po jednom lekaru
		Ukupno	Opštine medicine	Na specijalizaciji	Br.	%	Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom	Broj tehničara po jednom lekaru		
DZ Despotovac	2	3			3	100.0	2	3		3	1.0	2407	802
DZ Jagodina	10	9	2	2	5	55.6	11	9	4	5	1.0	8508	945
DZ Paračin	6	5	2	1	2	40.0	6	6		6	1.2	6216	1243
DZ Rekovac	1	1			1	100.0	1	1			1.0	926	926
DZ Svilajnac	2	3	1		2	66.7	2	5		5	1.7	2607	869
DZ Čuprija	3	4			4	100.0	3	5	2	3	1.3	3313	828
OKRUG	24	25	5	3	17	68.0	25	29	6	22	1.2	23977	959

Grafikon br.7 Obezbedenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

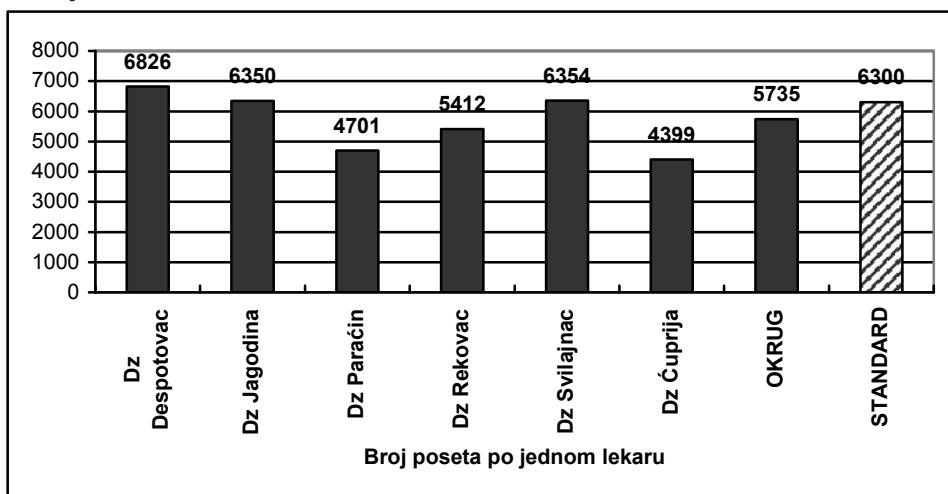

Ukupan broj svih poseta lekaru na teritoriji okruga bilo je 140497 od čega 7% radi preventivnih pregleda. Broj poseta po lekaru se kretao od 4399 u Ćupriji do 6826 u Despotovcu. (**standard godišnjeg broja poseta po lekaru je 6300**). Prosek za okrug je 5735 poseta po lekaru, što je ispod standarda. Svaki korisnik je u proseku posetio lekara 5,9 puta (od 2,9 u Rekovcu, do 8,5 u Despotovcu). (Tab. 9)

Tabela br 9-Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

Zdravstvene ustanove	Posete						Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku		
	Ukupno svih poseta lekaru	Posete radi sistematskih pregleda	Radi kontrolnih pregleda	U ordinaciji kod						
				Iekara		Ostalih med. radnika				
	Ukupno	Od toga prve		Ukupno	Od toga prve					
DZ Despotovac	20477	876	1777	17824	11094	1345	6826	8.5		
DZ Jagodina	57154	3951	6963	46240	22404	10996	6350	6.7		
DZ Paraćin	23504	3195	214	20095	13566	6106	4701	3.8		
DZ Rekovac	2706	327	414	1965	1148	1023	5412	2.9		
DZ Svilajnac	19062	1325	1513	16224	10416	6194	6354	7.3		
DZ Ćuprija	17594	1376	890	15328	8874	4363	4399	5.3		
OKRUG	140497	11050	11771	117676	67502	30027	5735	5.9		

Grafikon br. 8 Broj poseta po lekaru u Službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine u odnosu na standard- mere izvršenja 2015.

- Služba za zaštitu zdravlja usta i zuba predškolske i školske dece –

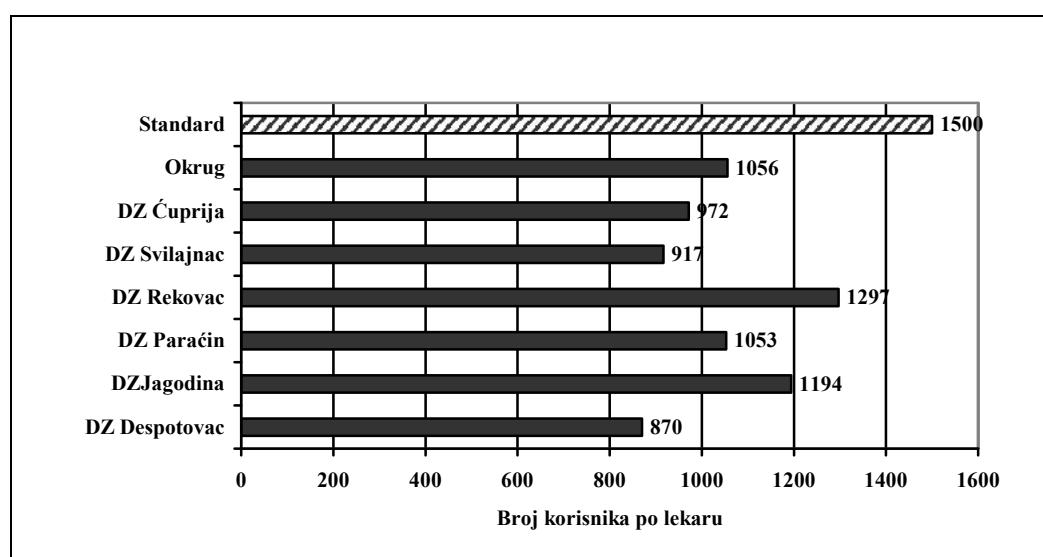
Stomatološku zdravstvenu zaštitu najmlađima pružalo je 34 zubnih lekara od čega je 20 specijalista ili 58,8%. Broj korisnika po jednom lekaru na nivou okruga je 1056. Najveća obezbeđenost zubnim lekarima je u Domu zdravlja Despotovac sa 870 korisnika po lekaru,a najmanja u DZ Rekovac 1297 korisnika po lekaru (standard **1500 dece do 18 godina po lekaru**).

Obezbeđenost tehničarima je iznad normativa, gledano u celini nivo okruga.

Tabela br 10-Kadar i korisnici u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba predškolske i školske dece

Zdravstvene ustanove	Normativ	Zubni lekari					Zubni tehničari					Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika	Broj korisnika po jednom lekaru			
		Ukupno		Opšti	Na specijalizaci	Specijalisti		Ukupno		Zubni tehničari	Zubni asistenti						
		Br.	%			Br.	%	Br.	%								
DZ Despotovac	3	4	0	1	3	75,0	4	4	0	4	1,0	3479	870				
DZ Jagodina	11	11	3	0	8	72,7	17	17	3	14	1,5	13134	1194				
DZ Paraćin	8	9	5	0	4	44,4	12	15	4	11	1,7	9479	1053				
DZ Rekovac	0,5	1	1	0	0	0,0	1	1	0	1	1,0	1297	1297				
DZ Svilajnac	4	4	2	0	2	50,0	7	6	2	4	1,5	3666	917				
DZ Čuprija	5	5	2	0	3	60,0	8	7	1	6	1,4	4860	972				
OKRUG	31,5	34	13	1	20	58,8	49	50	10	40	1,5	35915	1056				

Grafikon br.9 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu usta i zuba predškolske i školske dece i omladine

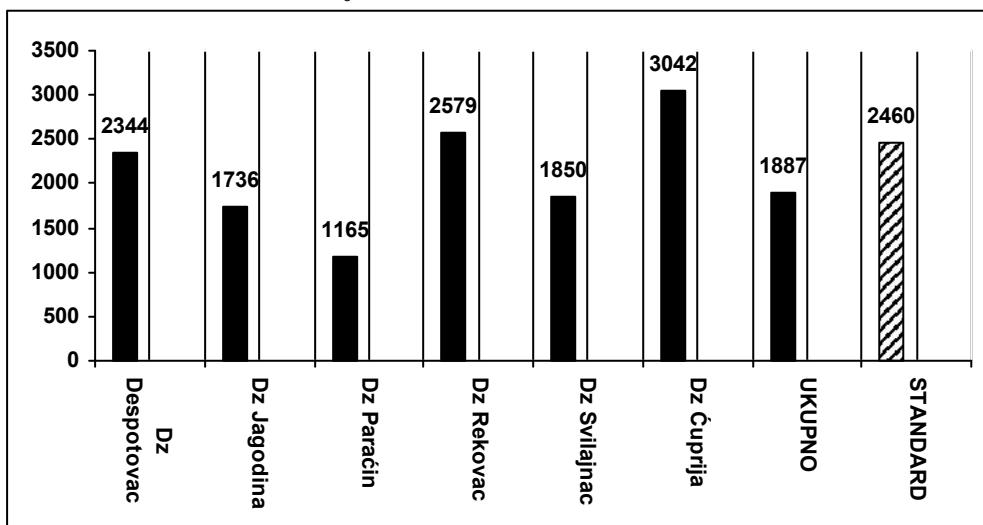

Ukupan broj poseta kod lekara je 64148 ili 1887 posete po lekaru, manje od **standarda od 2460 poseta**. Najmanji broj poseta po lekaru ima Paraćin 1165 a najviše Rekovac 2579. Prosečan broj poseta po korisniku se kreće od 1,1 u Paraćinu do 3,1 u Ćupriji. Prosek na nivou Okruga je 1,8 posete po jednom korisniku.

Tabela br 11-Posete,izvršeni radovi i korišćenje Službe za stomatološku zdravstvenu zaštitu dece i školske dece i omladine

Opština	Posete			Izvršeni radovi				IZVRŠENI RADOVI						
	UKUPNO POSETA	Od toga prve	Serijske	Plombirani zubi		Hirurške intervencije		Ortodoncija			Lečenje mekih tkiva usne šupljine	Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po korisniku	
				Bez lečenja	Sa lečenjem	Izvadeni zubi	Ostale intervencije	Pri pregledi	Ortod. terapeutiske intervencije	Pokretni aparati	Fiksni aparati			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Despotovac	9374	1895	6180	606	158	619	0	133	501	111	0	10	2344	2.7
Jagodina	19099	10217	1486	2120	169	3163	33	741	4511	608	28	642	1736	1.5
Paraćin	10486	7821	1731	3116	1875	2888	0	610	1440	294	0	4948	1165	1.1
Rekovac	2579	608	0	361	60	228	0	0	0	0	0	842	2579	2.0
Svilajnac	7398	3466	1005	745	894	327	559	128	1902	216	0	4578	1850	2.0
Ćuprija	15212	964	4538	1615	22	1163	0	352	3414	349	14	909	3042	3.1
OKRUG	64148	24971	14940	8563	3178	8388	592	1964	11768	1578	42	11929	1887	1.8

Grafikon br. 10- Broj poseta po lekaru u Službi za stomatološku zdravstvenu zaštitu predškolske i školske dece i omladine u odnosu na standard- mere izvršenja

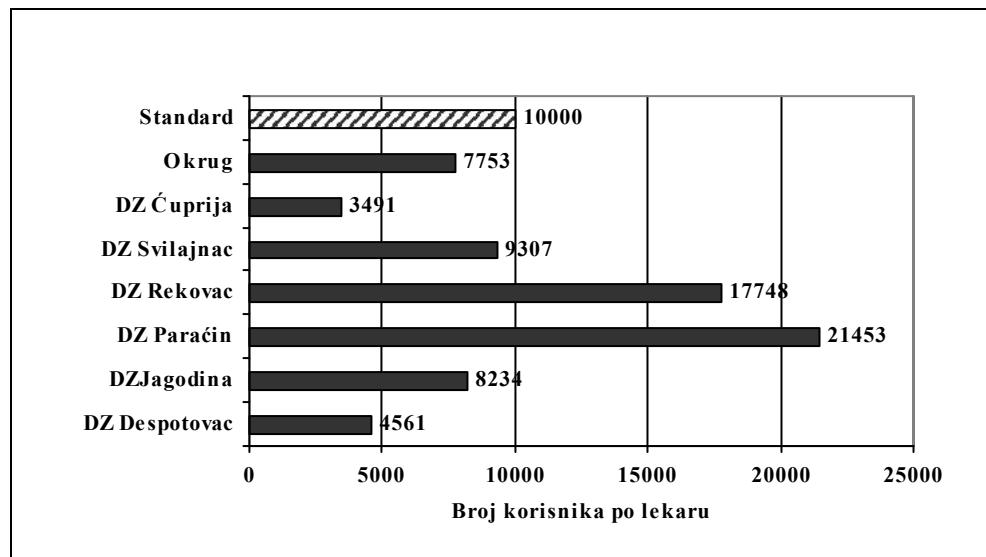
- Služba za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odraslog stanovništva –

Odraslomu stanovništvu stomatološku zdravstvenu zaštitu pružalo je 22 zubna lekara od kojih je 13 specijalista ili 59,1%. Broj tehničara po lekaru je 1 a broj korisnika po lekaru 7753 za okrug što je odlična obezbeđenost lekarskim kadrom (**standard 1 lekar na 10000 odraslih za opštu stomatologiju**). Najveća obezbeđenost je u Ćupriji sa 3491 korisnika po lekaru a najmanja u Paraćinu sa 21453 korisnika po lekaru. U broj lekara su uračunati i specijalisti svih grana stomatologije za koje standard nije isti kao za opštu stomatologiju. Ako uporedimo stanje kadrova sa normativom, vidimo da postoji višak kadra u domovima zdravlja Despotovac, Paraćin, Ćuprija i Svilajnac. U Domu zdravlja Rekovac usluge pruža stomatolog iz dečje stomatologije posto u opštoj nema stomatologa.

Tabela br 12-Kadar i korisnici u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle

Zdravstvene ustanove	Zubni lekari					Zubni tehničari					Broj lekara po jednom lekaru	Broj korisnika po jednom lekaru	Jednom lekaru			
	Normalno	Ukupno	Opsi	Na specijalizaciji	Br.	% Specijalisti	Normalno	Ukupno	Zubni tehničari	Asistenti						
DZ Despotovac	1	4	1		3	75,0	1	4	2	2	1,0	18243	4561			
DZ Jagodina	6	7	1	1	5	71,4	9	10	3	7	1,4	57638	8234			
DZ Paraćin	2	2	2			0,0	2	2		2	1,0	42905	21453			
DZ Rekovac	1	0			#####		1	0			#DIV/0!	8738	#DIV/0!			
DZ Svilajnac	1	2	1		1	50,0	1	1		1	0,5	18613	9307			
DZ Ćuprija	1	7	3		4	57,1	1	5		5	0,7	24439	3491			
OKRUG	12	22	8	1	13	59,1	15	22	5	17	1,0	170576	7753			

Grafikon br.11- Obezbedenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odraslih

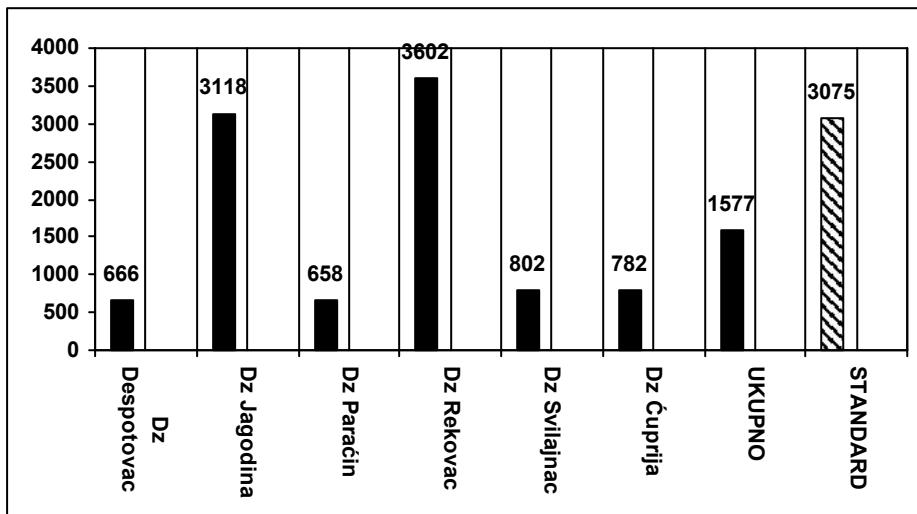

Broj poseta po lekaru najveći je u Jagodini 3118, a najmanji u Paraćinu 658. Prosek okruga je 1577 poseta po lekaru u 2015. godini što je znatno ispod standarda mera izvršenja (**standard 3075 poseta godišnje**). Prosečan broj poseta stomatologu po jednom korisniku je 0,2 što je vrlo slabo korišćenje ove službe i to je karakteristično za sve zdravstvene ustanove okruga. Ovako slabo korišćenje stomatološke službe domova zdravlja je posledica postojanja velikog broja privatnih stomatoloških ordinacija, čije usluge pacijenti sve više koriste.

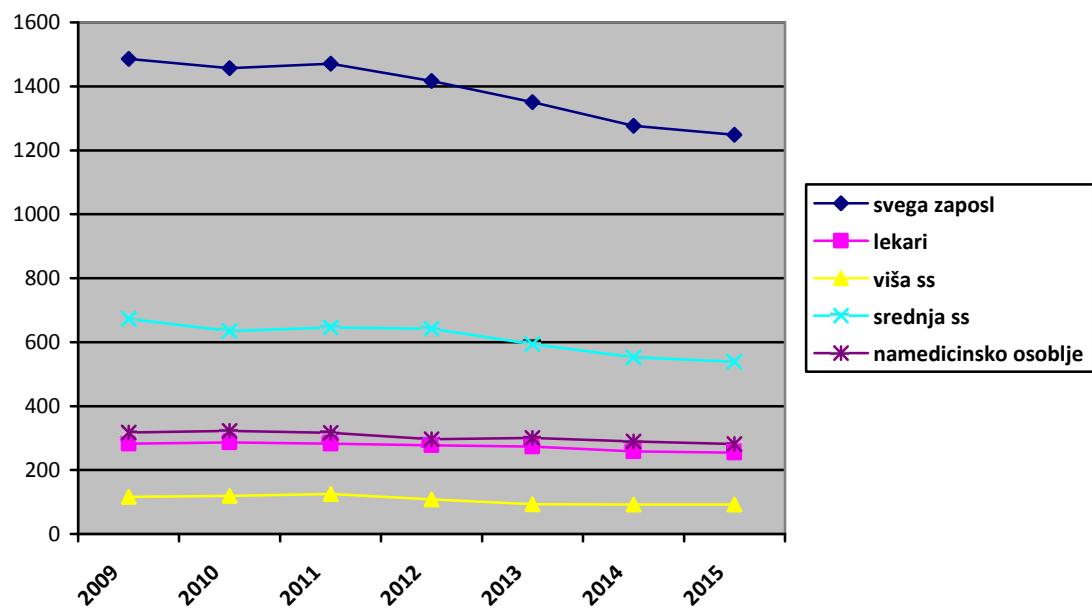
Tabela br13 -Posete i korišćenje Službe za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle

Opština	poseće			izvršeni radovi				IZVRŠENI RADOVI										Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku
								protetski radovi				ortodoncija							
	UKUPNO POSETA	Od toga prve	Serjske	plombirani zubi		hirurške intervencije		pokretne proteze		fiksne proteze		Prvi pregledi	Ortod. terapeutske intervencije	Pokretni aparati	Fiksni aparati	Lečenje mekih tkiva usne šupljine			
				Bez lečenja	Sa lečenjem	Izvadeni zubi	Ostale intervencije	Totalne	Parcijalne	Krunice	Članovi fiksnih proteza								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
DESPOTOVAC	2665	1658		366	117	896	70	63	49								115	666	0,1
JAGODINA	21826	9921	559	1819	268	7089	1609	460	287				5				20	3118	0,4
PARAĆIN	1316	652	649	465	275	523											81	658	0,0
REKOVAC	1801	395		540	92	444		12	6								63	#DIV/0!	0,2
SVILAJNAC	1604	129	35	198	482	932		95	39								91	802	0,1
ĆUPRIJA	5475	1047	2945	628	145	1011	15	52	49								748	782	0,2
OKRUG	34687	13802	4188	4016	1379	10895	1694	682	430	0	0	0	5	0	0	1118	1577	0,2	

Grafikon br. 12- Broj poseta po lekaru u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle u odnosu na standard- mere izvršenja

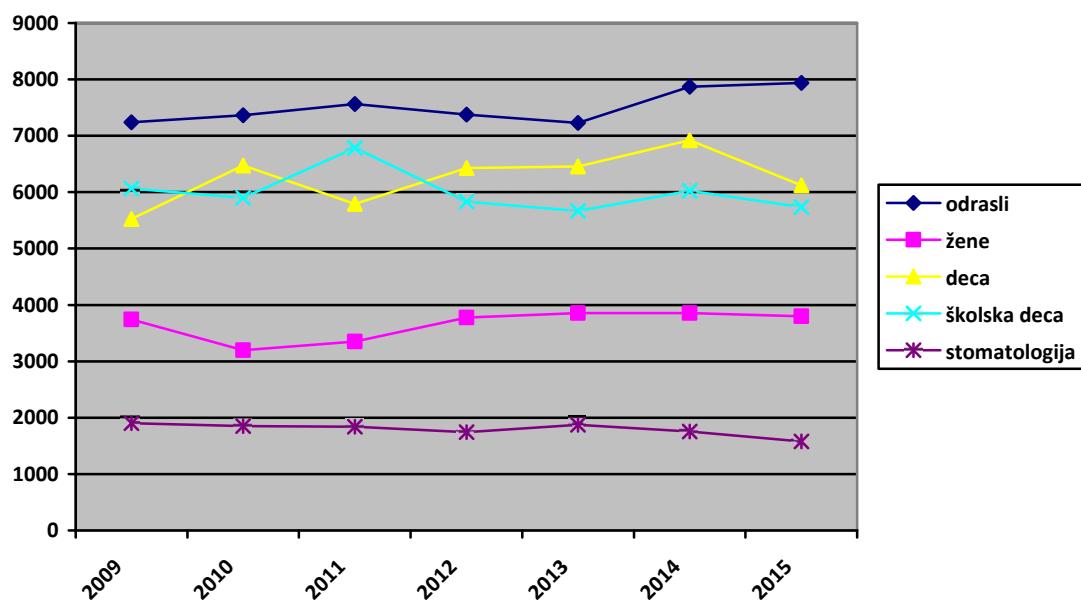

Grafikon br. 13- Kretanje broja zaposlenih u PZZ u periodu od 2009. do 2015. godine

U proteklih sedam godina broj zaposlenih u službama primarne zdravstvene zaštite se kontuirano smanjivao odnosno za sedam godina je ukupan broj zaposlenih smanjen za 16 %. Najveće smanjenje je u delu medicinskog osoblja sa srednjom stručnom spremom 20% , a najmanje kod lekara gde je broj zaposlenih smanjen za 10% u proteklih šest godina. Nemedicinsko osoblje je smanjeno za 13%.

Grafikon br. 14.Broj poseta po lekaru u sluzbama PZZ u periodu od 2009. do 2015. godine

Trend rasta broja poseta po lekaru primećuje se kod zdravstvene zaštite odraslih i kod predškolske dece.

- Hitna medicinska pomoć -

U službama hitne pomoći na teritoriji okruga radi ukupno 43 lekara i 83 medicinskih tehničara, što je prema standardu pravilnika višak 4 lekara i 23 medicinska tehničar (**standard - na 6000 korisnika 1 lekar i 1 tehničar a na dva tima još jedan tehničar**). Malo je specijalista u ovoj oblasti medicine, svega 46,5%. Nedovoljan broj lekara prema broju korisnika ima Jagodina , a 4 iznad normativna imaju Ćuprija i Svilajnac. Prosečan broj korisnika po lekaru za okrug je 4802, od 2785 u Svilajncu do 8847 u Jagodini. Dom zdravlja Rekovac ima jednog specijalista urgentne medicine, ali zbog prirode posla u ovom domu zdravlja u službi Hitne medicinske pomoći rade lekari iz Službe za zdravstvenu zaštitu odraslih koji nisu prikazani kao kadar hitne pomoći. Iz tog razloga je broj korisnika po lekaru u domu zdravlja Rekovac je 10035 što nije realno stanje.

Tabela br 14-Kadar u službi hitne pomoći

Opština	Lekari					Medicinski tehničari					Broj korisnika	Broj korisnika po lekaru		
	Normativ	Ukupno	Opšte medicine	na specijalizaciji	specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom spremom	Sa srednjom spremom				
					br.	%								
DESPOTOVAC	4	6		3	3	50.00	6	10	1	9	21722	3620		
JAGODINA	15	8	2	3	3	37.50	23	21	6	15	70772	8847		
PARAĆIN	9	11	1	5	5	45.45	14	15	2	14	52384	4762		
REKOVAC	2	1			1	100.00	3	10	3	7	10035	10035		
SVILAJNAC	4	8		4	4	50.00	6	13		13	22279	2785		
ĆUPRIJA	5	9	1	4	4	44.44	8	11	2	9	29299	3255		
OKRUG	39	43	4	19	20	46.51	60	83	14	67	206491	4802		

Grafikon br.13 – Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama hitne pomoći

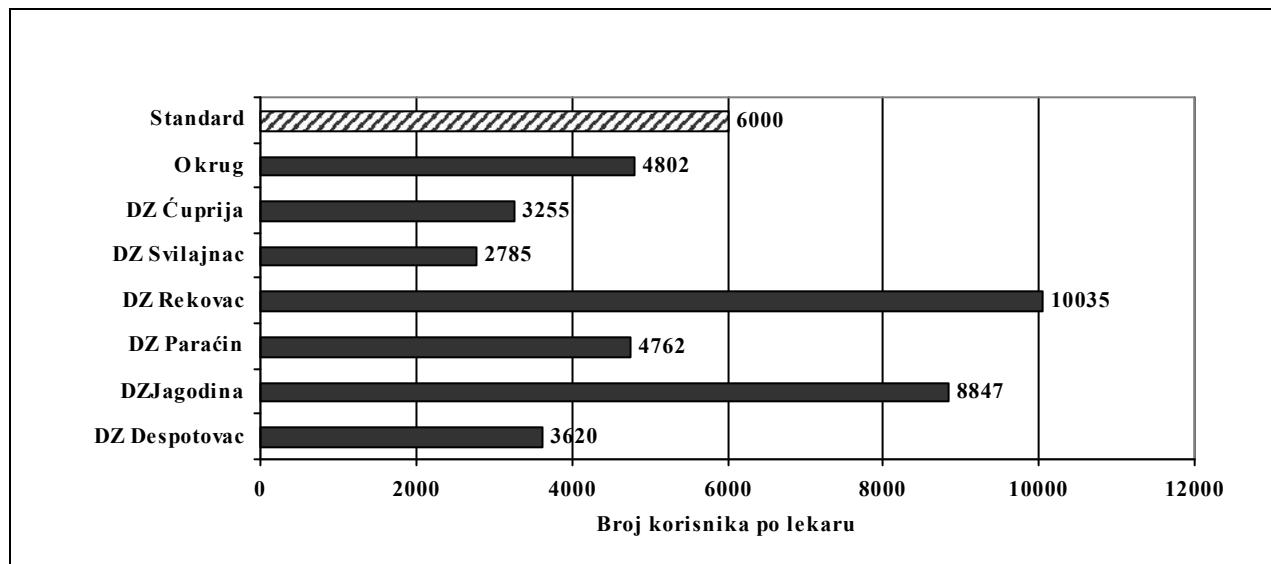
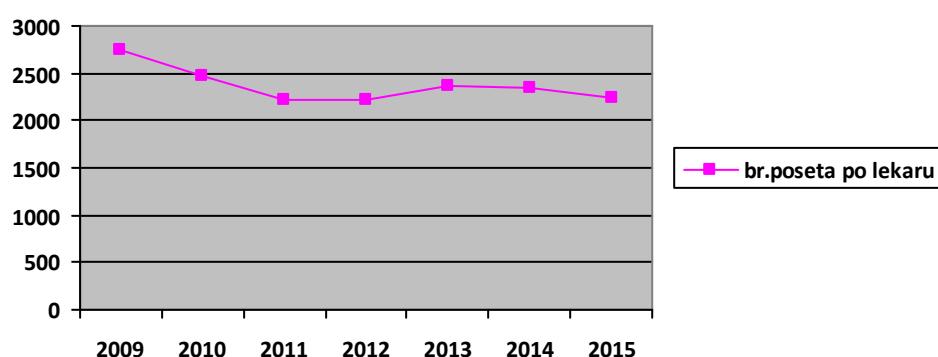

Tabela br 15-Posete u službi hitne pomoći

Opština	P O S E T E									
	u ordinaciji kod		kućne		Ukupno poseta lekara	Broj poseta po lekaru	Broj poseta po korisniku			
	lekara		ostalih medicinskih radnika	lekara						
	ukupno	od toga prve								
	5	6	7	8	9					
UKUPNO	83554	82997	79993	13156	13936	96710	2249	0,5		
DESPOTOVAC	8194	7711	364	1215	1215	9409	1568	0,4		
JAGODINA	30689	30642	20568	5038	2994	35727	4466	0,5		
PARACIN	25724	25724	29172	2203	1978	27927	2539	0,5		
REKOVAC	6861	6861	10797	118	2584	6979	6979	0,7		
SVILAJNAC	7563	7536	14569	1488	2071	9051	1131	0,4		

Ukupno ostvarenih poseta lekara u ovoj službi je 96710 pri čemu je 13156 kućnih poseta odnosno intervencija na terenu što je oko 13,6%. Broj poseta po lekaru je 2249 a po korisniku 0,5.

Grafikon br. 16.Broj poseta po lekaru u sluzbama hitne pomoći u periodu od 2009. do 2015. godine

Posmatrajući navedeni period broj poseta po lekaru pokazuje opadajući trend.

- Laboratorijska dijagnostika -

Služba biohemijske laboratorijske dijagnostike prema navedenim podacima nivou okruga raspolažu sa 5 zaposlenih sa visokom stručnom spremom i 40 laboratorijskih tehničara. U poređenju sa normativom, visoko stručni kadar nedostaje u Paraćinu, Ćupriji i Rekovcu. Laboranti nedostaju Paraćinu. **Služba biohemijske laboratorijske dijagnostike u Jagodini je od 1. maja 2013 godine je preseljena u bolnicu.**

Tabela br 16.-Kadar u službi laboratorijske dijagnostike

Zdravstvena ustanova	lekar							specijalisti biohemičari	hemičari	ostali	Normativ	Ukupno	sa višom spremom	sa srednjom spremom	Niža sprema
	Normativ	Ukupno	svega	od toga specijalist	diplomirani farmaceuti	biolozi									
UKUPNO:	7	5	3	2			1	1			39	40	0	40	3
DZ Despotovac	1	2	1	1				1			7	9			9
DZ Paraćin	2	1	1	1							12	0			1
DZ Rekovac	1										2	3			3
DZ Svilajnac	1	1					1				6	10			10
DZ Ćuprija	2	1	1								12	18			18

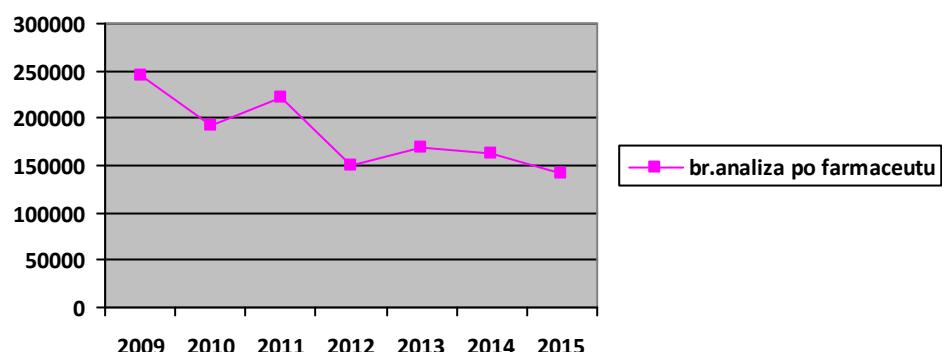
Broj pacijenata u laboratorijama domova zdravlja je bio 63872. Ukupan broj izvršenih analiza je 731205. Broja analiza po lekaru odnosno farmaceutu je 146241 što je više od normativa (**1 lekar/farmaceut na 120000 analiza**). To je posebno izraženo kod Doma zdravlja Ćuprija i Doma zdravlja Paraćin. Dom zdravlja Rekovac nema u laboratoriji visoko stručni kadar.

Tabela br. 17-Izvršene analize u biohemijskim laboratorijama domova zdravlja u 2015. godini

Zdravstvena ustanova	Broj pacijenata	Hematološke analize	Biohemijske analize	Pregled urina	Ukupno analiza	Broj analiza po lekaru/farmaceutu
DZ Despotovac	15514	25887	76528	32999	135414	67707
DZ Svilajnac	14496	25505	95608	20209	141322	141322
DZ Rekovac	6723	10729	27752	11572	50053	
DZ Ćuprija	13487	28263	82178	120802	231243	231243
DZ Paraćin	13652	25745	97730	49698	173173	173173
UKUPNO	63872	116129	379796	235280	731205	146241

Laboratorija doma zdravlja u Jagodini radila je do 01.05.2013. god. kada je pripojena bolničkoj laboratoriji tako da nije prikazana u tabeli.

U periodu od 2009. do 2015. primećuje se opadanje broja analiza po lekaru/farmaceutu.

Grafikon br. 17.Broj analiza po farmaceutu u laboratorijama PZZ od 2009. do 2015. godine**Redgen dijagnostika**

Službu rendgen dijagnostike u okviru primarne zdravstvene zaštite imaju domovi zdravlja Svilajnac, Despotovac i Rekovac. U Ćupriji, Paraćinu i Jagodini rendgen dijagnostika je pri bolnici tako da ovde neće biti prikazana. Služba rendgen dijagnostike u Rekovcu radi samo na nivou tehničara, odnosno nema lekara specijalista, jer lekar po normativima ide na 50000 stanovnika, a Rekovac ima oko 10000.

Tabela br 18-Kadar u službi rendgen dijagnostike

Opština	Lekari						Medicinski tehničari				Broj korisnika	Broj korisnika po lekaru		
	Normativ	Ukupno	opšte medicine	na specijalizaciji	specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom spremom	Sa srednjom spremom				
					br.	%								
DESPOTOVAC	1	2			2	100.00	1	6	5	1	21722	10861		
REKOVAC						#DIV/0!	1	2	2		10035	#DIV/0!		
SVILAJNAC	1	1			1	100.00	1	3	2	1	22279	22279		
OKRUG	2	3	0	0	3	100.00	3	11	9	2	54036	18012		

U službi rendgen dijagnostike na teritoriji okruga radi ukupno 3 lekara specijalista, što je 1 više od normativa i to u Domu zdravlja Despotovac, a medicinskih tehničara na nivou okruga je 8 više od normativa .

Tabela br 19-Posete u službi rendgen dijagnostike

Opština	P O S E T E								Broj poseta po korisniku	
	u ordinaciji kod lekara				kućne					
	ukupno	od toga prve	ostalih medicinskih radnika	lekara	ostalih medicinskih radnika	lekara	ostalih medicinskih radnika	lekara		
UKUPNO	8322	8322	9970						0.14	
DESPOTOVAC	3914	3914	3914						0.18	
REKOVAC			1648						#DIV/0!	
SVILAJNAC	4408	4408	4408						0.15	

Broj poseta po lekaru u rendgen dijagnostici je 2774 što je znatno ispod normativa- mera izvršenja 6000 poseta po lekaru.

Polivalentna patronaža

Tabela 20. Kadar u službi patronaže

Opština	Normativ	Patronažne sestre			Broj korisnika	broj korisnika po patronažnoj sestri		
		UKUPNO	od toga sa					
			višom spremom	srednjom spremom				
		1	2	3	4	5		
UKUPNO	45	44	17	27	206491	4693		
Despotovac	5	7	2	5	21722	3103		
Jagodina	15	14	7	7	70772	5055		
Paraćin	11	6	2	4	52384	8731		
Rekovac	2	3		3	10035	3345		
Svilajnac	5	7	3	4	22279	3183		
Ćuprija	6	7	3	4	29299	4186		

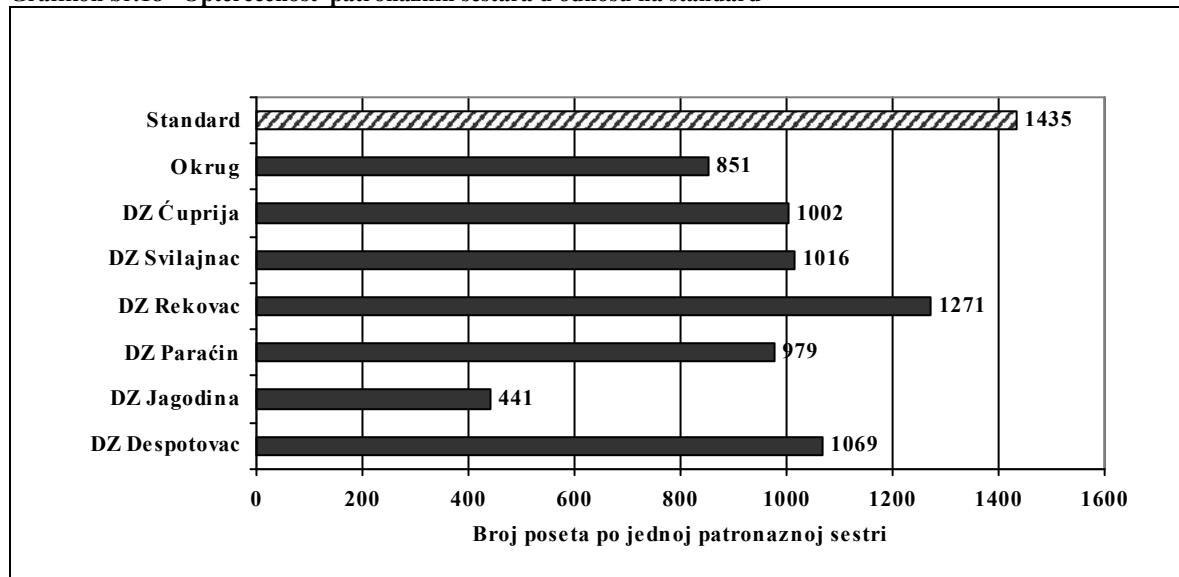
Patronažna služba je kadrovski nedovoljno obezbeđena gledajući ukupan broj zaposlenih i potreban broj izvršilaca po normativima kadrova. U Domu zdravlja u Paraćinu uposlili su 5 manje patronažnih sestara nego što im propisuje normativ, a više od normativa zaposленo je u Despotovcu, Rekovcu, Ćupriji i Svilajncu. Broj korisnika po patronažnoj sestri je 4693 što je nešto ispod **standarda (5000 korisnika po sestri)**, a po domovima zdravlja se kreće od 3103 u Despotovcu do 8731 u Paraćinu.

Ukupan broj poseta po patronažnoj sestri se kreće od 441 u domu zdravlja Jagodina, do 1271 u Domu zdravlja Rekovac. **Standard poseta iznosi 1435 po sestri**, a prosek okruga je 851 poseta po sestri.

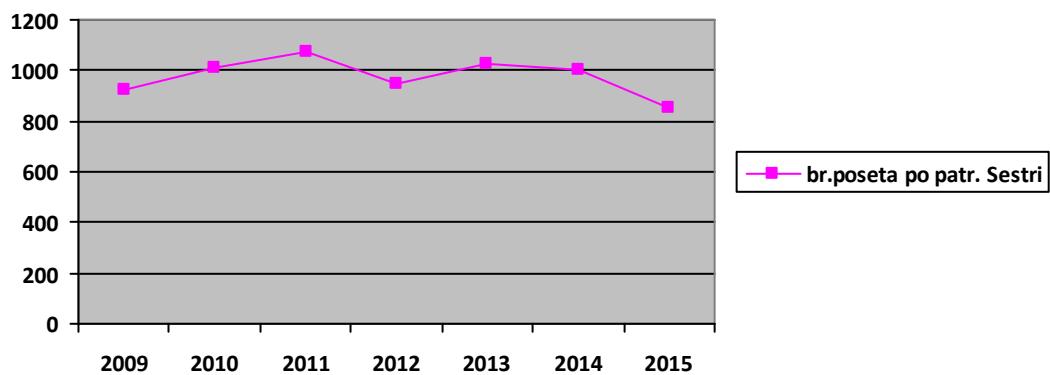
Tabela 21. Posete u službi patronaže

Opština	Ženama, trudnicama i porodiljama	Novorođenčad i odojcad	Ostaloj deci	Posete obolelim licima	Posete zbog socijalnih i higijenskih prilika	Ukupno	Ukupno poseta po patronažnoj sestri
						1	2
UKUPNO	9215	2528	3976	21679	65	37463	851
Despotovac	1155	326	933	5069		7483	1069
Jagodina	3091	585	908	1584		6168	441
Paraćin	2549	856	1211	1258		5874	979
Rekovac	325	51	271	3102	65	3814	1271
Svilajnac	884	300	236	5693		7113	1016
Ćuprija	1211	410	417	4973		7011	1002

Grafikon br.18 –Opterećenost patronažnih sestara u odnosu na standard

Grafikon br. 19.Broj poseta po patronažnoj sestri od 2009. do 2015. godine

8. ANALIZA KORIŠĆENJA I RADA BOLNIČKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Prema Planu mreže zdravstvenih ustanova, bolničku zdravstvenu zaštitu stanovništvu Pomoravskog okruga u 2015. godini pružale su tri bolnice i to:

- Opšta bolnica u Ćupriji sa **469** postelja;
- Opšta bolnica u Jagodini sa **270** postelja;
- Opšta bolnica u Paraćinu sa **171** postelja;

I dva stracionara internističkog tipa:

- Stacionar pri Domu zdravlja Despotovac sa **10** postelja;
- Stacionar pri Domu zdravlja Svilajnac sa **10** postelja;

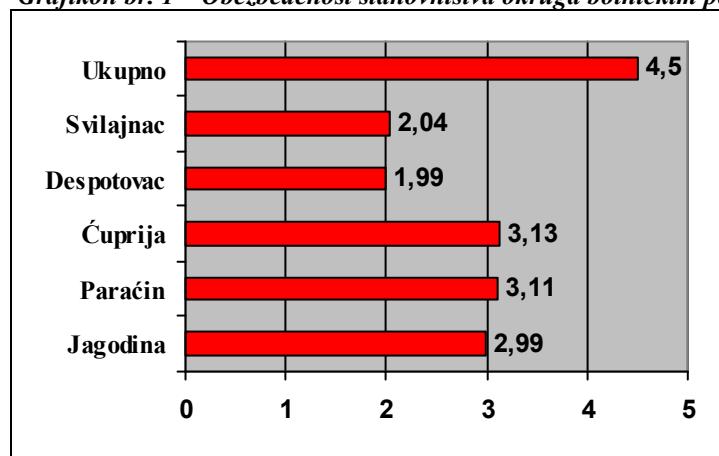
Obezbeđenost bolničkim posteljama

U 2015. godini stanovništvu Okruga bilo je na raspolaganju **930** bolničkih postelja (469 Ćuprija, 270 Jagodina, 171 Paraćin, 10 Despotovac, 10 Svilajnac) odnosno obezbeđenost stanovništva bolničkim posteljama iznosila je 4,50 postelja na 1000 stanovnika. Kod Ćuprije je obezbeđenost prikazana u odnosu na broj stanovnika celog okruga jer se u Ćupriji leče i stanovnici ostalih opština na odeljenjima koja su za ceo okrug (okružna bolnica), dok bolnici u Jagodini gravitira deo stanovništva opština Rekovac i Svilajnac.

Tabela br. 1 Obezbeđenost stanovništva okruga bolničkim posteljama u 2015. godini

Red. .broj	Bolnice	Gravitirajuća populacija	Br. postelja	Br. poste. na 1000 st.
1.	Jagodina	90400	270	2,99
2.	Paraćin	54915	171	3,11
3.	Ćuprija	150000	469	3,13
4	Despotovac	5017	10	1,99
5	Svilajnac	4901	10	2,04
6	Okrug	206491	930	4,50

Grafikon br. 1 – Obezbeđenost stanovništva okruga bolničkim posteljama 2015. god

Struktura bolničkih postelja

Struktura bolničkih postelja po nameni je izuzetno važan pokazatelj zadovoljenja potreba stanovništva za bolničkim lečenjem.

Tabela br. 2 Struktura bolničkih postelja u 2015. god.

Odeljenja	Broj postelja						
	Čuprija •	Jagodina	Paraćin	Despoto vac	Svilajnac	Ukupn o	%
interni	83	72	45	10	10	220	23.67
hirurgija	75	53	40			168	18.06
ortopedija	27	15	20			62	6.67
urologija	30					30	3.22
ginekologija i akušerstvo	26	44	26			96	10.32
dečije	23	27	20			70	7.53
pneumoftiziologij a	25	23	20			68	7.31
neurologija	35	20				55	5.91
psihijatrija	40	16				56	6.02
ORL + MFH	20					20	2.15
oftalmologija	10					10	1.08
produžena nega	38					38	4.07
nuklearna medicina	2					2	0.22
dermatovenerolo gija	10					10	1.08
infektivno	17					17	1.83
Intenzivna nega	8					8	0.86
UKUPNO	469	270	171	10	10	930	100

- interno: kardiologija, gastroenterologija, endokrinologija i nefrologija.
- hirurgija: opšta, dečja, vaskularna, neurohirurgija, i plastična.

Najveći procenat učešća u odnosu na ukupan posteljni fond imaju internističke postelje **23,67%**, zatim hiruške **18,06%**, ginekološko-akušerske **10,32%**, grudno **7,63%** itd.

Obezbeđenost bolnica medicinskim kadrom

U 3 bolnice Pomoravskog okruga bilo je u 2015. godini zaposleno **1821** radnik od kojih **1454** zdravstvenih radnika i saradnika ili **79.8%**. Od njih **20,8%** je sa visokom školskom spremom.

Tabela br.3.Zaposleni u bolnicama Pomoravskog okruga

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	ZDRAVSTVENI RADNICI I SARADNICI								NEMEDICINSKI RADNICI			
			Svega	VISOKA STRUČNA SPREMA				VŠS	SSS	NIŽA STRUČNA SPREMA	od toga			
				Lekari	stomatolozi	farmaceuti	ostalo				SVEGA	Svega		
0	1	2	3	4	5	9	10	11	12	15	19	20	21	22
UKUPNO		1821	1454	368	342	2	8	16	224	852	10	367	91	276
1	Bolnica Paraćin	351	288	79	75	0	1	3	45	164	0	63	12	51
2	Bolnica Ćuprija	861	686	164	154	2	2	6	110	404	8	175	45	130
3	Bolnica Jagodina	609	480	125	113	0	5	7	69	284	2	129	34	95

Tabela br.4 Struktura medicinskog kadra koji sprovodi stacionarnu zdravstvenu zaštitu

Red br.	Bolnica	Uk.br. Lekara	Specijalista		na spec.		opšte prakse		br tehn.	br. tehn. po 1 lek. spec..
			br	%	br	%	br	%		
1.	Ćuprija	156.00	136	87.18	14	8.97	4	2.56	514	3.78
2.	Jagodina	114.00	93	81.58	6	5.26	14	12.28	353	3.80
3.	Paraćin	75.00	70	93.33	5	6.67	0	0.00	209	2.99
4.	Despotovac	1.00	0	0.00	0	0.00	1	100.00	10	#DIV/0!
5	Svilajnac	2.00	2	100.00	0	0.00	0	0.00	15	7.50
UKUPNO		348	301	86.49	25	7.18	19	5.46	1101	3.66

Iz napred navedenih podataka može se videti da je stanovništvu Pomoravskog okruga u 2015. godini bilo na raspolaganju **930** bolesničkih postelja, koje je opsluživalo **348** lekara (**301** specijalista ili **86,5%**, **25** na specijalizaciji **7,2%** i **19** lekara opšte prakse ili **5,5%**) i **1101** tehničar ili **3,66** na jednog lekara specijalistu.

Posmatrano pojedinačno po bolnicama, najveći procenat lekara specijalista u odnosu na ukupan broj lekara ima bolnica u Paraćinu 93.33%, a najmanji u Jagodini 84.21% (ako izuzmemos stacionar u Despotovcu i Svilajncu). Što se tiče odnosa tehničara i lekara specijalista u odnosu na normative za bolničko lečenje, najpovoljniji odnos imaju stacionari domova zdravlja Svilajnac i Despotovac za koje su i normativi dugački (1 lekar – 7 tehničara), dok je u bolnicama odnos ujednačen od 2,99 u Paraćinu do 3,69 u Ćupriji i Jagodini, a prosek okruga je 3,59.

U narednoj tabeli prikazana je struktura medicinskog kadra u odnosu na broj postelja u pojedinim zdravstvenim ustanovama u 2015. godini.

Tabela br.5 Struktura medicinskog kadra u odnosu na broj postelja u 2015. god

Red br.	Bolnica	br postelja	Ukupan br. Lekara	Br. post. po 1 lek.	Br.lek.	Br.post. po lek. spec.	Br. med. tehn.	Br.post. po 1 tehn.
					spec			
1.	Ćuprija	469	154	3.05	136	3.45	514	0.91
2.	Jagodina	270	113	2.39	93	2.90	353	0.76
3.	Paraćin	171	75	2.28	70	2.44	209	0.82
4.	Despotovac	10	1	10.00	0	#DIV/0!	10	1.00
5.	Svilajnac	10	2	5.00	2	5.00	15	0.67
	Ukupno	930	345	2.70	301	3.09	1101	0.84

Iz navedene tabele se može videti da je prosečan broj postelja po jednom lekaru specijalisti **3,09** i **0,84** postelja po jednom medicinskom tehničaru.

Može se iz podataka primetiti da sve tri opšte bolnice imaju ujednačen broj postelja po **1** tehničaru dok po lekaru specijalisti najviše ima Ćuprija **3,45** a najmanje Paraćin **2,44**.

Pokazatelji obima rada, odnosno korišćenje bolničkih kapaciteta

Bolnice Pomoravskog okruga, uključujući i stacionare domova zdravlja Despotovac i Svilajnac su u 2015. godini lečile **33539** osigurana bolesnika i ostvarile **224518** bolesničkih dana. Prosečna zauzetost postelja bila je **66.14%**, a prosečna dužina lečenja **6,69** dana.

Tabela br.7 Obim rada bolnica u 2015. godini

Red. Br..	Bolnica	Broj postelja	Broj ispisanih bolesnika	B.O.dani	% zauzetosti postelja	Prosečna duž. Lečenja
1	Ćuprija	469	16340	116295	67,94	7,12
2	Jagodina	270	9051	64121	65,06	7,08
3	Paraćin	171	7523	37910	60,74	5,04
4	Despotovac	10	366	3351	91,81	9,16
5	Svilajnac	10	259	2841	77,84	10,97
	UKUPNO	930	33539	224518	66,14	6,69

Najveću zauzetost odnosno iskorišćenost bolničkih postelja imao je stacionar u Despotovcu **91.81%**, zatim u Svilajncu **77.84%** pa bolnica u Ćupriji **67,94%**. Našim zakonskim regulativama je utvrđena optimalna iskorišćenost posteljnog fonda od **80- 85%**. Smatra se da je ovaj pokazatelj funkcionisanja bolnica povoljan, ako ne prelazi 90% čime se doprinosi standardu lečenja i ako nije manji od 80%, čime se ostvaruje ekonomičnost u korišćenju bolničkih postelja.

Što se tiče prosečne dužine lečenja bolesnika, najmanja je u Paraćinu **5,04** dana, a najduža u Svilajncu **10,97** dana.

Iz navedenih podataka može se uociti daje prosecna dužina lečenja uglavnom u skladu sa standardom za pojedine grane, a najveća je u stacionarima u Despotovcu i Svilajncu gde se leci uglavnom gerijatrijska populacija, kao i na psihijatriji i odeljenjima produžene nege.

Tabela 8. Kapaciteti i korišćenje bolnickih postelja u 2015. godini po pojedinim oblastima

POMORAVSKI OKRUG	broj postelja	broj bolesnika	broj dana ležanja	prosečna dužina lečenja	Prosečna zauzetost postelja
Ukupno	930	32680	244536	7,48	72,04
Opšta bolnica Ćuprija	469	16340	116295	7,12	67,94
GINEKOLOGIJA	26	1277	6050	4,74	63,75
HIRURŠKE GRANE	170	6083	35086	5,77	56,54
INTRENISTIČKE SLUŽBE	170	5935	45624	7,69	73,53
OSTALO	2	148	341	2,30	46,71
PEDIJATRIJA	23	1636	6222	3,80	74,12
PSIHIJATRIJA	40	460	8696	18,90	59,56
PRODUŽENO LEČENJE	38	801	14276	17,82	102,93
Opšta bolnica Jagodina	270	9051	64121	7,08	65,06
GINEKOLOGIJA	44	1801	8684	4,82	54,07
HIRURŠKE GRANE	68	2445	20080	8,21	80,90
INTRENISTIČKE SLUŽBE	115	3188	25385	7,96	60,48
PEDIJATRIJA	27	1381	6365	4,61	64,59
PSIHIJATRIJA	16	236	3607	15,28	61,76
Opšta bolnica Paraćin	171	7523	37910	5,04	60,74
GINEKOLOGIJA	26	1304	4430	3,40	46,68
HIRURŠKE GRANE	60	2572	14959	5,82	68,31
INTRENISTIČKE SLUŽBE	65	2504	15071	6,02	63,52
PEDIJATRIJA	20	1143	3450	3,02	47,26
Dom zdravlja Svilajnac	10	259	2841	10,97	77,84
INTERNISTIČKI STACIONAR	10	259	2841	10,97	77,84
Dom zdravlja Despotovac	10	366	3351	9,16	91,81
INTERNISTIČKI STACIONAR	10	366	3351	9,16	91,81

Prosečna zauzetost postelja pokazuje varijacije po pojedinim granama pa se može zapaziti da najmanju prosečnu zauzetost imaju odeljenja pedijatrije i ginekologije.

U narednoj tabeli bice prikazano ispunjenje standarda mera izvršenja za doktore medicine specijaliste u pojedinim bolničkim i polikliničkim delatnostima u 2015. godini, koje su definisane u Pravilniku o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama i drugim oblicima zdravstvene službe.

Tabela 9. Ispunjene standarda mera izvršenja za doktore medicine specijaliste u bolničkoj i polikliničkoj delatnosti

	Broj		Broj pacijenata po specijalisti			Broj specijalističkih pregleda			Broj specijalističkih pregleda po specijalisti			
			Specijalista	pacijenata	Broj	Po pravilniku	Razlika	Ukupno	Ambulanta	Stacionar	Broj	Po pravilniku
POMORAVSKI OKRUG	252	32712	129,8		226	-96	503942	494959	8983	2000	1960	39
Opšta bolnica Čuprija	116	15391	132,7		199	-66	191312	189408	1904	1806	1433	373
Dermatologija	3	288	121		210	-89	11188	11188	0	4695	1260	3435
Ginekologija i aku	8	1277	160		250	-91	3966	3465	501	496	1260	-764
Hirurgija	28	2829	155		210	-55	24302	24302	0	868	1680	-812
Infektivne bolesti	3	577	230		165	65	2339	2339	0	780	1260	-480
Interna	32	3658	130		170	-40	69056	69056	0	2158	1260	898
Neurologija	7	1412	202		170	32	10656	10656	0	1522	1260	262
Oftalmologija	6	536	110		250	-140	15090	13687	1403	2515	1680	835
ORL	6	611	57		250	-193	10750	10750	0	1792	1680	112
Ortopedija	6	491	100		130	-30	9154	9154	0	1526	2100	-574
Pedijatrija	9	1636	140		210	-70	14336	14336	0	1593	1050	543
Psihijatrija	4	460	131		165	-34	5819	5819	0	1455	1025	430
Urologija	4	1616	404		210	194	14656	14656	0	3664	1680	1984
Opšta bolnica Jagodina	77	9051	117,5		189	-72	186606	185225	1381	2423	2594	-171
Dermatologija	3	0	0		210	-210	16616	16616	0	5539	6300	-761
Ginekologija i aku	10	1801	180,1		250	-70	6903	6903	0	690	1260	-570
Hirurgija	17	1983	117		210	-93	18318	17402	916	1078	1680	-602
Interna	23	2538	110		170	-60	61969	61943	26	2694	1260	1434
Neurologija	5	650	130		170	-40	8295	8215	80	1659	1260	399
Oftalmologija	3	0	0		0	0	19700	19700	0	6567	6300	267
ORL	3	0	0		0	0	22550	22550	0	7517	6300	1217
Ortopedija	4	462	116		130	-15	18506	18487	19	4627	2100	2527
Pedijatrija	4	1381	345		210	135	2914	2666	248	729	1050	-322
Psihijatrija	5	236	47		165	-118	10835	10743	92	2167	1025	1142
Opšta bolnica Paraćin	58	7577	131		403	-272	123981	120080	3901	2138	3255	-1117
Dermatologija	1	0	0		210		4317	4317	0	4317	6300	-1983
Ginekologija i akušerstvo	6	1304	217		250	-33	1277	1277	0	213	1260	-1047
Hirurgija	15	2137	142		210	-68	18293	16071	2222	1220	1680	-460
Interna	15	2522	168		170	-2	28015	28015	0	1868	1260	608
Neurologija	2	0	0		170	-170	5659	5659	0	2830	3150	-321
Oftalmologija	3	0	0		250	-250	13994	13994	0	4665	6300	-1635
ORL	2	0	0		250	-250	14266	14266	0	7133	6300	833
Ortopedija	3	435	145		130	15	11231	11231	0	3744	2100	1644
Pedijatrija	7	1179	168		210	-42	6674	6674	0	953	1050	-97
Psihijatrija	4	0	0		165	-165	20255	18576	1679	5064	3150	1914
Dom zdravlja Svilajnac	1	327	327		170	157	246	0	246	75	1260	-1185
Dom zdravlja Despotovac	0	366	0		170	-170	1797	0	1797	0	1260	-1260

Prethodna tabela pokazuje da je broj ležećih pacijenata po lekaru specijalisti na teritoriji okruga **129,8** što je manje od proseka propisanih mera izvrsenja (**184**) , u Ćupriji prosečan broj ležećih pacijenata po lekaru specijalisti **132,7**, u Paraćinu **131,a** u Jagodini **117,5**. Posmatrajući pojedinačno po službama uočava uglavnom manji prosek od standarda. Broj specijalističkih pregleda po lekaru na nivou okruga je **2000** (po pravilniku prosek **1991**, osim kod specijalističkih službi bez stacionarnog dela gde je prosek veći kao za primarnu zdravstvenu zaštitu.). U Jagodini i Paraćinu specijalističke službe koje nemaju stacionarni deo su oftalmologija, ORL i dermatovenerologiji i kod njih je normativ 6300 pregleda, a u Paraćinu i neurologija i psihijatrija (normativ 3150 pregleda).

Tabela 10. Broj operacionih sala,operacija i prosečan broj operacija po lekaru u 2015. godini

ZDRAVSTVENA USTANOVA	br.lekara spejalista	br. operacionih sala	br.operacija	br.operacija po specijalisti
POMORAVSKI OKRUG	89	22	12426	140
Opšta bolnica Ćuprija	47	14	8099	172
Dečja hirurgija	2	1	300	150
Akušerstvo	1	1	850	850
Ginekologija	7	1	498	71
Hirurgija	8	2	1000	125
Kardiovaskularna hirurgija	2	1	66	33
Neurohirurgija	2	1	147	74
Oftalmologija	6	1	585	98
ORL	6	1	865	144
Ortopedija sa traumatologijom	6	2	630	105
Plastična hirurgija	3	1	2579	860
Urologija	4	2	579	145
Opšta bolnica Jagodina	25	4	2511	100
Ginekologija i akušerstvo	10	1	663	66
Hirurgija	11	2	1588	144
Ortopedija sa traumatologijom	4	1	260	65
Opšta bolnica Paraćin	17	4	1816	107
Ginekologija i akušerstvo	6	1	594	99
Hirurgija	8	2	962	120
Ortopedija sa traumatologijom	3	1	260	87

Prosecan broj operacija po lekaru na teritoriji okruga je **140** , pri čemu je najveći prosek u Ćupriji **172**, zatim u Paraćinu **107** operacija po lekaru, , a najmanji u Jagodini **100** operacije po lekaru.

Tabela 11. Broj laboratorijskih analiza i pacijenata u 2015. godine

POMORAVSKI OKRUG	UKUPNO	Ambulantni pacijenti	Stacionarni pacijenti
Broj pacijenata	430106	317903	112203
Broj pregledanih uzoraka	629030	451284	177746
UKUPNO ANALIZA	2426736	1664556	762180
Hematološke analize	375644	247756	127888
Biohemijske analize	1382420	936413	446007
Analiza urina	350915	261638	89277
Mikrobiologija i parazitologija	223982	185996	37986
Patohistološka laboratorija	43180	6989	36191
Ostale laboratorije	50595	25764	24831

Stacionar doma zdravlja u Svilajncu i Despotovcu, nemaju odvojenu laboratoriju za pacijente stacionara vec se sve analize obavljaju u laboratoriji doma zdravlja, ali su analize za stacionarne pacijente posebno evidentirane. Laboratorija bolnice Paraćin je jedinstvena za primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu i kompletan rad je prikazan u tabeli, dok u Jagodini i Ćupriji domovi zdravlja, koji su samostalne ustanove, imaju svoje laboratorije, ali i pri bolničkim laboratorijama postoji određeni broj analiza koji se radi za ambulantne pacijente. Ukupan broj realizovanih laboratorijskih analiza u bolničkim laboratorijama na teritoriji okruga je **2426736** pri čemu je **68.6%** analiza realizovano za ambulantne pacijente.

Tabela 12. Kretanje pokazatelja bolničkog lečenja od 2009. god .do 2015. godine

	Iskorišćenost postelja	Pros. dužina lečenja	Br. postelja po lek.spec.	Br. postelja po med. sestri	Br. bolesnika po specijalisti	Br. pregleda po specijalisti	Br. operacija po specijalisti
2009	77,60	7,08	4,12	1,38	149	1898	160
2010	76,26	7,05	3,18	0,88	153	1910	208
2011	74,25	6,94	3,13	0,87	138	2053	208
2012	73,50	6,77	3,05	0,87	138	1725	202
2013	72,04	6,73	3,07	0,88	136	1915	205
2014	71,50	7,07	3,11	0,85	132	2071	150
2015	66,14	6,69	3,02	0,84	130	2000	140

ZAKLJUČCI I PREDLOG MERA

1. Populaciona dinamika je u Pomoravskom okrugu multifaktorski determinisana i karakterišu je specifičnost u kretanju stanovništva vezana za veliki broj ljudi na privremenom radu u inostranstvu koji stalno povlače za sobom mlađu populaciju, a ostaju staračka domaćinstva što je posebno karakteristično za opštine Despotovac i Svilajnac, dok se iz Opštine Rekovac koja spada u red nerazvijenih opština i ima uglavnom ruralno stanovništvo, mlađa populacija iseljava u okolne gradove. Stanovništvo ovih opština spada u red vrlo starog stanovništva jer se procenat stanovništva starijeg od 65 godina kreće od 19,9% u Jagodini do 31,6% u Rekovcu, tako da se ceo okrug sa 21,9% starog stanovništva nalazi u poodmakloj fazi demografskog starenja.

2. Demografski procesi se karakterišu opadanjem broja stanovnika između dva zadnja popisa u proseku za 5,7%, a procena za 2015. ukazuje na i dalji pad broja stanovnika za 3,7% od popisa 2011., niskom stopom nataliteta od 7,9 i visokom stopom mortaliteta od 17,4 na 1000 stanovnika a samim tim i negativnom stopom prirodnog priraštaja -9,4. Stope smrtnosti odojčadi, male dece i mrtvorodenosti spadaju u red niskih stopa. Posmatrajući šestogodišnji period zapažaju se relativno konstantne stope vitalnih pokazatelja, osim kod mortaliteta odojčadi i mrtvorodenosti čije stope imaju varijacije tokom navedenog perioda što je posebno uočljivo kod stope mortalitet odojčadi.

3. Socioekonomski pokazatelji okruga govore da je ukupno 28081 nezaposlenih lica, što je za 1% manje od prethodne godine. Prosečna neto zarada u 2015. godini na teritoriji Pomoravskog okruga bila je 36227 dinara što je nešto niže u odnosu na prosek Republike Srbije koji je iznosio 44436. U odnosu na prethodnu godinu evidentno je neznatno smanjenje zarada za 0,3 %.

Prosečna neto zarada ima kontuiran rast od 2009. do 2013 u proseku za 6% godišnje, a istovremeno je rastao i broj nezaposlenih, da bi u zadnje dve godine bio zabeležen pad neto zarade od 1,5%, u isto vreme smanjen je broj nezaposlenih za oko 4,3%.

4. Sadašnju zdravstvenu situaciju Pomoravskog okruga karakterišu klasični dominirajući problemi karakteristični i za visokorazvijene zemlje. U strukturi uzroka smrti dominiraju masovne nezarazne bolesti, pre svega kardiovaskularne i maligne zatim bolesti mokraćno polnog sistema nedovoljno definisana stanja, respiratorne i nedovoljno definisana stanja. Ovakva struktura uzroka smrti je slična prethodnim godinama.

5. U registrovanom vanbolničkom morbiditetu najveći značaj kod dece i mladih imaju bolesti respiratornog sistema, a kod radno aktivne populacije i starih bolesti kardiovaskularnog i respiratornog sistema, dok su u bolničkom morbiditetu najzastupljeniji problemi hipertenzija, dispepsijska, pneumonija, benigne promene kože i karcinom pluća.

6. U strukturi oboljevanja od zaraznih bolesti dominirala je influenca, streptokokni faringitis, zatim streptokokni tonsilitis dok je smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti bilo 3. Od polno prenosivih bolesti obolelo je ukupno 74 lica, najviše od infekcije hlamidijom 54 slučajeva. Posmatrajući stope oboljevanja od zaraznih bolesti u zadnjih šest godina, uočava se vrh krive u 2011. kada je stopa bila najviša 6792, dok kraj posmatranog perioda ima najmanju stopu.

7. Najveću stopu incidence među nezaraznim bolestima imale su maligne bolesti 429,5, dijabet 230,03 i koronarne 102,7 na 100000). Stope incidence od nezaraznih bolesti pokazuju trend opadanja od 2009 do 2012. godine da bi u zadnjim godinama došlo do konstantnog povećanja broja novootkrivenih slučajeva.

8. Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće pokazali su da je najveće procenat neispravnih uzoraka iz seoskih vodovoda, oko 12,6% ispitivanih uzoraka, zatim iz gradskih vodovoda 1,05%.

9. Vakcinacija predstavlja najbržu, najefikasniju i najekonomičniju meru zdravstvene zaštite. U 2015. godini realizovana je u proseku sa obuhvatom od 68,05% do 97,06%.

10. Zdravstvenu zaštitu stanovništvu okruga obezbeđivalo je dvanaest zdravstvenih ustanova: šest domova zdravlja, tri opšte bolnice, dve apotekarske ustanove, zavod za javno zdravlje i zdravstvena služba gerontološkog centra.

11. Od ukupnog broja zaposlenih u ovim zdravstvenim ustanovama 76,7% su zdravstveni radnici i saradnici od čega je 22,7% sa visokom stručnom spremom, a od ukupnog broja lekara 78,5% je specijalista. U proteklih šest godina broj zaposlenih ima blagi trend opadanja kako ukupan broj tako i po stručnoj spremi.

12. U proteklih šest godina broj zaposlenih u službama primarne zdravstvene zaštite se kontuirano smanjivao odnosno za šest godina je ukupan broj zaposlenih smanjen za 16%. Najveće smanjenje je u delu medicinskog osoblja sa srednjom stručnom spremom 20%, a najmanje kod lekara gde je broj zaposlenih smanjen za 10% u proteklih šest godina.

Obezbeđenost stanovništva Pomoravskog okruga zdravstvenim radnicima je dobra i svuda u okviru standarda po broju korisnika po lekaru. Nedostaju jedino specijalisti biohemije u laboratorijama domova zdravlja čija je prosečna opterećenost 146241 analiza po biohemičaru a standard je 120000 analiza.

13. U posmatranom periodu može se uočiti vrlo slaba iskorijenost stomatoloških službi za odrasle sa 0,2 posete po korisniku i 1577 poseta po lekaru (standard 3075), zatim službi za zdravstvenu zaštitu žena sa 1,2 posete po ženi (15 god. I više) za godinu dana i 4196 poseta po lekaru (standard 6300 poseta). **Razlog za ovako slabu iskorijenost ovih službi kao i prethodnih godina nalazi se u velikom odlivu pacijenata u privatne ginekološke i stomatološke ordinacije kao i prethodne godine.** Najveći broj poseta po korisniku je u Službi za zdravstvenu zaštitu dece 11,8 posete, dok školska dece i omladina posete lekaru u proseku 5,9 puta godišnje. Svaki odrasli stanovnik poseti lekaru opšte medicine 5,3 puta godišnje. Najveći broj poseta po lekaru je u službama opšte medicine 7466 što je iznad standarda od 7350 poseta po lekaru, službama za zdravstvenu zaštitu dece 6120 i školske dece 5735 (standard 6300).

Posmatrajući strukturu poseta lekarima uočava se izražena dominacija kurativnih poseta i izuzetno skroman procenat preventivnih pregleda pogotovu u zdravstvenoj zaštiti odraslog stanovništva i zdravstvenoj zaštiti žena.

U proteklih sedam godina broj poseta po lekaru je varirao neznatno i kod većine službi je na nivou standarda, osim kod stomatologije i ginekologije gde je u celom posmatranom periodu broj poseta ispod standarda posebno kod ginekologije. Trend rasta broja poseta po lekaru primećuje se kod zdravstvene zaštite odraslih i kod predškolske dece, dok je kod laboratorijskih izražen pad broja analiza po biohemičaru.

14. Pomoravski okrug je u 2015. godini raspolagao sa **930** bolničkih postelja pa je obezbeđenost stanovništva posteljnim fondom **4,38** postelja na **1000** stanovnika

- Bolnički kapaciteti u svim bolnicama uglavnom imaju optimalnu iskorišćenost **66,14%**, a prosečna dužina lečenja **6,69** dana.

- Pacijentima je bilo na raspolaganju **342** lekara od čega **301** ili **86,5%** specijalista i **1105** medicinskih tehničara.

- Prosečna opterećenost kadra bolničkim posteljama je **2,7** postelja po lekaru odnosno **3,09** po specijalisti. Broj postelja po jednom medicinskom tehničaru je **0,84**. Prosečan broj bolesnika po lekaru specijalisti na nivou okruga bio je **130** (standard od 130-250), a broj specijalističkih pregleda **2000** po lekaru (prosek standarda 1960). Broj operacija po lekaru specijalisti je **140**.

Posmatrajući petogodišnji period zapaža se opadanje iskorišćenosti posteljnih kapaciteta prosečno za 1% godišnje, a u 2015 godini oko 5% u odnosu na predhodnu. Broj specijalističkih pregleda po specijalisti varira iz godine u godinu a najveći broj pregleda je u 2014. godine. Broj operacija po specijalisti iz godine u godinu je sve manji, najniži broj je u 2015. godini.

Rezultati ove analize ukazuju na potrebu implementacije sledećih mera:

1. Predominacija masovnih nezaraznih bolesti u strukturi oboljevanja i umiranja stanovništva Pomoravskog okruga zahteva striktnu primenu programa preventivne zaštite od hroničnih nezaraznih bolesti, uz obezbeđenje materijalnih resursa i preciziranih zadataka za sprovođenje strategija i mera kroz intenzivniji zdravstveno vaspitni rad i preventivne preglede, kao i sprovođenje usvojenih Nacionalnih programa prevencije i ranog otkrivanja pre svega karcinoma grlića materice, debelog creva i karcinoma dojke.

2. Očuvanje i dalje unapređenje zdravlja najosetljivijih kategorija stanovništva-žena, dece, školske dece i omladine, zahteva dosledno sprovođenje mera utvrđenih Uredbom o nacionalnom programu zdravstvene zaštite žena, dece, školske dece i studenata i Programa koji je sastavni deo Uredbe.

3. Demografska situacija je zabrinjavajuća što zahteva sveobuhvatno sagledavanje problema s obzirom na kompleksnu osnovu reproduktivnog ponašanja u savremenom društvu.

4. Primarna zdravstvena zaštita teži svojih aktivnosti mora staviti na mere promocije zdravlja i prevencije bolesti, a reorganizacijom postojećih službi preusmeriti se ka porodicama i institucijama porodičnog lekara, uključujući u taj sistem i privatnu lekarsku praksu.